

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปริญญาณิพนธ์
ของ
ไพสันต์ ศรีแปง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

ตุลาคม 2550

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย
ของ
ไพสันต์ ศรีแบ่ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ตุลาคม 2550

ไพสันต์ ศรีแปง. (2550). การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร. อรรถนพ โพธิสุข, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา สุธรรมรักษ์.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ใน 6 ด้าน ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร การพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายใน จำแนกตามตัวแปร สถานภาพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และคณะที่สังกัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย บุคลากรซึ่งได้แก่ผู้บริหารและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2549 จำนวน 199 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของไลเคิร์ท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เซฟเฟ

ผลการวิจัย พบว่า

1. บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน ทุกด้านว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า

2.1 ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ ด้านการพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ และด้านการประเมินคุณภาพภายในแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบว่ามีความแตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารและอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวม และเป็นรายด้าน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน ทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มี

ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่างกับผู้บริหารและอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 - 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

2.4 ผู้บริหารและอาจารย์ที่สังกัดคณะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวม และเป็นรายด้าน ทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

THE QUALITY ASSURANCE OPERATION AT MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
AS PERCEIVED BY STAFF

AN ABSTRACT
BY
PAISAN SRIPANG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements For the
Master of Educational Degree in Higher Education
At Srinakharinwirot University
October 2007

Paisan Sripang. (2007). *The Quality Assurance operations at Mahamakut Buddhist University as Perceive by staff Members*. Master thesis. M.Ed. (Higher Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Annop Phothisuk, Asst. Prof. Dr. Suchada Suthammaraksa.

The purposes of this research were to study the quality assurance operation at Mahamakut Buddhist University as perceived by staff Members in overall and each of six aspects: developing staff's knowledge and understanding regarding quality assurance operation, developing system and mechanism of quality control, developing quality indicators, developing database of quality assurance, internal quality auditing, and internal quality assessment and to compare perceptions in overall and each of six aspects classified different status, educational level, work experience, and working faculties. The sample of the study consisted of 199 staff Members at Mahamakut Buddhist University in the academic year 2006. The research instrument used for collecting data was a five-rating scale questionnaire with 64 items. Arithmetic mean, standard deviation, and t – test, f – test and Scheffé's Method were utilized for data analysis.

The results of the study revealed that :

1. The quality assurance operation at Mahamakut Buddhist University as perceived by staff in overall and each of six aspects were at the high level.
2. When comparing the quality assurance operation in overall and each of six aspects among staff with different status, educational level, work experience, and working faculties, it was found that :

2.1 The quality assurance operation at Mahamakut Buddhist University In overall aspects as perceived by staff Members with different status were statistically significant different at the .05 level. When considering each aspect, it was found that developing system and mechanism of quality control, developing quality indicators, developing database of quality assurance, and internal quality assessment were statistically significant different at the .05 level. Also, no significant difference was found in the aspect of developing staff's knowledge and understanding regarding quality assurance operation and internal quality auditing.

2.2 There was no significant difference in quality assurance operation at Mahamakut Buddhist University in overall and each of six aspects as perceived by staff Members with different educational level.

2.3 The quality assurance operation at Mahamakut Buddhist University both in overall and each of six aspects as perceived by staff Members with different work experience were statistically significant different at the .05 level. The perceptions of administrators and faculty members with less than 10 years of work experience were different from those of administrators and faculty members with work experience between 10-20 years and more than 20 years.

2.4 There was no significant difference in quality assurance operation at Mahamakut Buddhist University in overall and each of six aspects as perceived by staff Members in different working faculties.

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ปริญญาบัตร
ของ
ไพสันต์ ศรีแปง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ตุลาคม 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญาบัตร
เรื่อง

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ของ
ไพสันต์ ศรีแปง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่.....เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร. อรรณพ โพธิ์สุข)

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร. จารุวรรณ สกุลคู)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา สุธรรมรักษ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อรรณพ โพธิ์สุข)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา สุธรรมรักษ์)

.....กรรมการภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรชัย ท้าวมิตร)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งของอาจารย์ ดร. อรรถนพ โปธิสุข ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา สุธรรมรักษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร. จารุวรรณ สกุลคู และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรชัย ท้าวมิตร กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำที่ดีในการตรวจสอบแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ด้วยความดูแลเอาใจใส่ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้เป็นอย่างมาก ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภาภิจ อาจารย์ ดร. ชลวิทย์ เจียรจิตต์ อาจารย์ ดร. ราชนันท์ บุญธิมา อาจารย์มนตรี สืบด้วง และอาจารย์เอกชาติรี สุขเสน ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งคณาจารย์สาขาการอุดมศึกษาทุกท่านที่ให้คำแนะนำสั่งสอนและให้ความรู้ และเป็นกำลังใจที่ดีให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณพระเดชพระคุณพระเทพวิสุทธิกวี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวิทย์ ภาณุจारी และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่กรุณาให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ พี่ๆ น้องๆ เพื่อนๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาเอกการอุดมศึกษาทุกท่านที่ช่วยให้คำปรึกษาที่ดี และขอขอบคุณ คุณศิริวรรณ วิบูลย์มา ที่ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้อันจะพึงเกิดขึ้น ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงคุณพระรัตนตรัยอันประเสริฐสุด บันดาลให้ผู้วิจัยได้เห็นคุณค่าของการศึกษาทุกระดับชั้น

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง และขอน้อมระลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ขอบใจน้องๆ ที่ให้กำลังใจทำให้ผู้วิจัยทำงานวิจัยครั้งนี้จนประสบผลสำเร็จ

ไพสันต์ ศรีแปง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา.....	10
ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา.....	11
หลักการและวัตถุประสงค์ในการประกันคุณภาพการศึกษา.....	12
แนวนโยบายในการประกันคุณภาพการศึกษา.....	13
การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน.....	17
การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา	23
การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร.....	23
การพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ.....	24
การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ.....	26
การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ.....	33
การตรวจสอบคุณภาพภายใน.....	35
การประเมินคุณภาพภายใน.....	36
การจัดดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย	
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์.....	39
ประวัติการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์.....	39
การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์.....	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	51
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	81
วิธีดำเนินการวิจัย.....	81
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
สรุปผลการวิจัย.....	82
การอภิปรายผล.....	83
ข้อเสนอแนะ.....	90
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือ.....	99
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	100
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	101
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม.....	104
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	109

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 โครงสร้างของหลักสูตรและหน่วยกิต	39
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ.....	51
3 จำนวนและค่าร้อยละของบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำแนกตามสถานภาพ และคณะที่สังกัด.....	58
4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน.....	59
5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร เป็นรายข้อ.....	60
6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ เป็นรายข้อ.....	62
7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพเป็น รายข้อ.....	64
8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการจัดทำฐานข้อมูล เป็นรายข้อ.....	66
9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน เป็นรายข้อ.....	68
10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการประเมินคุณภาพภายใน เป็นรายข้อ.....	69
11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ.....	71

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	72
13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	73
14 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวม.....	74
15 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร.....	74
16 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ.....	75
17 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพ.....	75
18 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการจัดทำฐานข้อมูล.....	76
19 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน.....	76
20 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการประเมินคุณภาพภายใน.....	77
21 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยและเป็นรายด้าน จำแนกตามคณะที่สังกัด.....	78

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิระบบกลไกการควบคุมคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ สถาบันการศึกษาพัฒนาขึ้น.....	25
2 แผนภูมิแนวทางการทำงานในมหาวิทยาลัย.....	45
3 แผนภูมิองค์ประกอบการประกันคุณภาพการศึกษา.....	50

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในยุคโลกาภิวัตน์ คนไม่สามารถจำกัดตัวเอง และความรู้ให้อยู่เฉพาะภายในท้องถิ่นหรือภายในชาติของตนเอง แต่ต้องมีความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ และวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องให้ความสนใจกับบทบาทภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ในฐานะสถาบันทางสังคม ที่รับผิดชอบในการสร้างความรู้ เผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติ และสังคมในขณะเดียวกันก็ปกป้องดูแลให้อยู่ในหลักการแห่งอิสรภาพ ยุติธรรมและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มหาวิทยาลัยต้องตอบสนองและปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของประชาคมโลก (วิจิตร ศรีสอาน. 2549 : ออนไลน์) ในโลกแห่งการแข่งขันด้านความรู้ ที่ความรู้และภูมิปัญญาของแต่ละสังคมถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ ได้ส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกต่างหันมาทบทวนบทบาท และแนวทางการจัดการศึกษาของตนเองอย่างจริงจัง ด้วยเป้าหมายคือต้องการจะสร้าง และพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ สามารถที่จะนำการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศให้ก้าวสู่ศตวรรษใหม่ได้อย่างมั่นคง และสมภาคภูมิ (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547 : 1) การพัฒนาการศึกษาไทยในระยะเวลาที่ผ่านมา ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่เป็นการเพียงพอสำหรับปัจจุบันและอนาคตที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย การศึกษาไทยจึงต้องเป็นกระบวนการที่เตรียมและนำคนไทย สังคมไทยให้ก้าวสู่นาคตอย่างมั่นคงและรู้ทันโลก ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคตจึงต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ทั้งในส่วนปัจจัย กระบวนการและผลผลิต ซึ่งสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และมีคุณภาพทัดเทียมกันทั่วประเทศ (กรมวิชาการ. 2542 : 1)

ประเทศไทยได้เร่งดำเนินการสร้างมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ สามารถแข่งขันกันนานาชาติได้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงตอบสนองความต้องการนั้น ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปีพุทธศักราช 2540 ได้กล่าวถึงในการจัดการศึกษาต้องจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ประกันคุณภาพภายในโดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีขึ้นในสถานศึกษานั้นๆ และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารที่ต้องจัดทำขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก และให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรเอกชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธี การประเมินคุณภาพภายนอกทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งมีการประเมินคุณภาพจากภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่ง อย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี

และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (เขวงศักดิ์ เขียวเงิน. 2543 : 1)

การดำเนินงานประกันคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านมาได้รับการผลักดันอย่างต่อเนื่องโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนี้กระแสดังกล่าวเป็นไปตามทิศทางของการปฏิรูปการอุดมศึกษาที่เน้นให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระที่ตรวจสอบได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งในการพัฒนานี้ ระบบประกันคุณภาพเป็นวิธิต่างหนึ่งที่จะปูทางไปสู่การให้อิสระในการบริหารงานแก่สถาบันอุดมศึกษา มากขึ้น ภายใต้เงื่อนไขที่สถาบันแต่ละแห่งพึงมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจน รัดกุม เป็นที่เชื่อมั่นและตรวจสอบได้จากสังคมภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1) และในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศนโยบาย และแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2539 และประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งชี้ถึงความจำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในปัจจุบันต้องเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐาน เพื่อรองรับการตรวจสอบจากสังคมที่จะเกิดขึ้นในอีกไม่ช้าอย่าง ไม่สามารถที่จะปฏิเสธได้ (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547 : 1) การส่งเสริมสนับสนุนให้ สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษามาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นหลักการของการให้สถาบันอุดมศึกษา มีระบบการควบคุมคุณภาพทางวิชาการ และปรับปรุงการปฏิบัติภารกิจทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานของควมมีเสริภาพทางวิชาการและอิสรภาพในการดำเนินงานที่สังคมหรือหน่วยงาน ภายนอกที่เข้าไปตรวจสอบได้ ย่อมจะนำมาซึ่งควมมีมาตรฐานทางการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับใน ระดับสากลและสามารถแข่งขันกับนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 4)

การประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นกิจกรรมที่สถาบันการศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้อง ดำเนินการเพื่อแสดงถึงศักยภาพในระบบจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีหลักฐานที่สังคม สามารถประเมินและตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นไปตามมาตราที่ 47 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ เนื่องจากระบบการประกันคุณภาพเป็นเรื่องที่มีการจัดทำขึ้น ทำให้บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพยังมีอยู่ไม่มากนัก ส่งผลให้ สถาบันการศึกษาต้องประสบปัญหา ในเรื่องการจัดระบบการประกันคุณภาพในสถาบันและอีก บางส่วนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการจัดทำระบบการประกันคุณภาพ จึงทำให้การดำเนินงาน จัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในของหน่วยงานต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาอาจอยู่ใน ลักษณะการลองผิดลองถูก ซึ่งส่งผลให้สถาบันไม่มีความพร้อมที่จะรองรับการประกันคุณภาพจาก ภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2543 : 2)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีภารกิจหลักอันสำคัญยิ่ง ในการสร้างกระบวนการเรียนทางด้านวิชาการในทางพระพุทธศาสนาให้ เข้มแข็ง เพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในฐานะที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นเพื่อให้กุลบุตรที่มีใจใฝ่ในการศึกษาได้มีโอกาสเข้ามาศึกษา อีกทั้งยัง เป็นการสืบทอดพระราชปราธมาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้ารัชกาลที่ 5 คือให้พระภิกษุสามเณร

ได้รับการศึกษาที่สูงทั้งทางด้านพระพุทธศาสนาและวิชาการทางโลก อันจักเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันที่แปรเปลี่ยนไป แนวทางในการศึกษาที่อาศัยเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาก็ต้องปรับเปลี่ยนตามไปด้วย นั่นคือ นอกจากพระภิกษุสามเณรจะมีโอกาสในการศึกษาแล้ว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยยังเปิดรับบุคคลทั่วไปที่มีใช้พระภิกษุสามเณรได้เข้ามาศึกษาด้วย ซึ่งนั่นแสดงให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยต้องมีคุณภาพมากพอที่จะประกาศคุณภาพของตนเองให้บุคคลภายนอกได้ทราบทั่วไป และเช่นเดียวกันก็ต้องได้รับการประเมินคุณภาพจากบุคคลภายนอกด้วย (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2549 : ออนไลน์)

เพื่อสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ได้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนิน เพื่อให่วิทยาเขต วิทยาลัยศาสนศาสตร์ คณะ และหน่วยงานต่างๆ นำไปปฏิบัติ ในระยะแรกได้จัดทำคู่มือประกันคุณภาพเพื่อใช้เป็นหลักอ้างอิงร่วมกันในการดำเนินการโดยมีเนื้อหาสาระครอบคลุมกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาและกระบวนการศึกษาตนเอง กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ได้จัดระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยอาศัยระบบประกันคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยได้กำหนดเกณฑ์คุณภาพควบคุมกำกับตัวบ่งชี้ สร้างเกณฑ์การตรวจสอบและประเมินคุณภาพ ทางมหาวิทยาลัยได้ประกาศนโยบายตลอดจนแนวทางปฏิบัติ ณ วันที่ 18 กรกฎาคม 2544 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นไปอย่างมีระบบและมีกลไกที่เหมาะสม โดยได้มีการแต่งตั้งคณะทำงาน และได้เริ่มดำเนินการประกันคุณภาพภายในตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม 2545 (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547 : 1 - 29)

จากการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยประสบปัญหาที่อาจจำแนกได้เป็น 3 ประการ คือ 1) มหาวิทยาลัยขาดงบประมาณในการดำเนินการที่เพียงพอ สืบเนื่องมาจากงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้ไม่เป็นไปตามที่กำหนดที่ทางมหาวิทยาลัยได้เสนอไป 2) บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอในการดำเนินงาน อีกทั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษามีจำนวนน้อย ทำให้ต้องแต่งตั้งบุคลากรในหน่วยงานอื่นๆ เข้ามาช่วยดำเนินงานเพิ่มเติม อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยไม่มีงบประมาณในการบรรจุพนักงานเพื่อเข้ารับภาระดำเนินงานประกันคุณภาพโดยตรง นอกจากนั้น บุคลากรที่แต่งตั้งเข้ามาช่วยงานก็มีภาระงานอื่นๆ ค่อนข้างมากจึงทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพเป็นไปอย่างล่าช้า และบุคลากรที่เป็นอาจารย์ก็มีภาระในการสอนในหลายแห่ง เนื่องจากมหาวิทยาลัยขยายศูนย์ที่เป็นวิทยาเขตไปสู่ภูมิภาค 3) จากการประเมินผลการดำเนินงานภายนอก ทำให้ทราบว่ามหาวิทยาลัยยังประเมินและติดตามผลกิจกรรมไม่ครบถ้วนและยังไม่ได้นำผลมาใช้ในการวางแผนดำเนินงานในแต่ละปี การบริหารจัดการยังขาดระบบที่จะให้คุ้มทุนและมีประสิทธิภาพ ยังไม่มีแผนบริหารจัดการที่จะให้สอดคล้องกับนโยบายและภาพรวมของมหาวิทยาลัย และยังพบปัญหาการประสานงานระหว่างวิทยาเขตกับส่วนกลาง 4) ยังไม่มีมาตรฐานการศึกษาระหว่างส่วนกลางกับวิทยาเขตที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การจัดสรรงบประมาณให้แก่วิทยาเขตยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2548 : 34 – 35; ศรัชัย ท้าวมิตร. 2549 : สัมภาษณ์)

นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อาจสรุปปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นประเด็นได้ดังนี้

ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากร โดยจัดให้มีการอบรม/สัมมนา แต่ยังคงดำเนินการไม่ทั่วถึงและต่อเนื่อง เพราะงบประมาณมีจำกัด ทำให้บุคลากรเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ได้เข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนา และด้วยสาเหตุนี้ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในจึงเกิดความล่าช้า (พระเทพวิสุทธิกวี. 2549 : สัมภาษณ์) สอดคล้องกับที่ เอกชาติรี สุขเสน (2549 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดอบรม/สัมมนา และใช้วิธีการเผยแพร่ความรู้แก่บุคลากรเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการประกันคุณภาพ แต่เมื่อถึงเวลาดำเนินการจริง ไม่สามารถดำเนินการตามที่วางแผนไว้ เพราะขาดงบประมาณ บุคลากรมีจำนวนน้อย จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้เต็มศักยภาพ ในขณะที่ บุษราภรณ์ จรดล (2550 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า เนื่องด้วยงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดทำให้มหาวิทยาลัยไม่สามารถดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประกันคุณภาพได้อย่างทั่วถึง

ด้านการพัฒนาระบบและกลไกไปควบคุมคุณภาพ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ดำเนินการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ แต่ยังคงดำเนินการไม่ทั่วถึง เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในระบบควบคุมคุณภาพ มหาวิทยาลัยต้องมอบหมายให้ผู้บริหารและบุคลากรเพียงบางส่วนรับผิดชอบ บุคลากรโดยส่วนมากไม่อาจรับทราบร่วมกันได้ทั้งหมด (พระเทพวิสุทธิกวี. 2549 : สัมภาษณ์) ในขณะที่ เอกชาติรี สุขเสน (2550 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า การพัฒนาระบบและกลไกควบคุมคุณภาพยังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงแก้ไข โดยต้องปรับให้เข้ากับหลักการแนวทางตามที่สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง ดังนั้นการควบคุมคุณภาพต้องให้สอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยก่อนนำไปปฏิบัติ

ด้านการพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ทำการพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด แต่โดยส่วนใหญ่ยังอยู่ในขั้นตอนการปรับปรุง เพราะดัชนีบางตัวไม่สอดคล้องกับองค์ประกอบของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านพระพุทธศาสนา ทำให้ต้องปรับปรุงแก้ไขตัวบ่งชี้และเกณฑ์ตลอดเวลา (พระเทพวิสุทธิกวี. 2549 : สัมภาษณ์) สอดคล้องกับที่ รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา (2545: 10) กล่าวว่า ตัวดัชนีบ่งชี้คุณภาพยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของสำนักงานคณะกรรมการ รับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา ซึ่งขณะนี้ยังอยู่ในขั้นตอนการปรับปรุง ดัชนีบางตัวยังใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบไม่ได้ ส่วน เอกชาติรี สุขเสน (2550 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า ดัชนีบ่งชี้คุณภาพไม่สะท้อนแต่ละองค์ประกอบ

คุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาอย่างชัดเจน ดังนั้นเกณฑ์ที่มีอยู่บางตัวจึงอาจแตกต่างกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ เนื่องด้วยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีความจำกัดในด้านงบประมาณ อุปกรณ์ และสถานที่ การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก เป็นสาเหตุให้ฐานข้อมูลยังไม่สมบูรณ์ (พระเทพวิสุทธิกวี. 2549 : สัมภาษณ์) ในขณะที่ บุชราภรณ์ จรดล (2550 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยมีปัญหาในการจัดสรรพื้นที่ในการเตรียมข้อมูลและดำเนินการในจัดทำข้อมูลเพื่อการเผยแพร่ เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีพื้นที่ค่อนข้างคับแคบ และงบประมาณที่มีอยู่ไม่เพียงพอ ส่วน เอกชาติรี สุขเสน (2550 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า ฐานข้อมูลส่วนใหญ่ยังไม่เป็นระบบสมบูรณ์ ถึงแม้ว่าทางมหาวิทยาลัยให้การสนับสนุนงบประมาณแต่ยังไม่เพียงพอ และบุคลากรฝ่ายปฏิบัติยังไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพภายใน แต่ยังคงดำเนินการไม่สมบูรณ์ เพราะต้องปรับแก้เกณฑ์ทุกครั้งที่มีการตรวจสอบ อีกทั้งมหาวิทยาลัยกระจายการศึกษาไปสู่ภูมิภาค จึงทำให้การประสานมีความติดขัด และมีความล่าช้าในการรายงานผล (พระเทพวิสุทธิกวี. 2549 : สัมภาษณ์) ในขณะที่ บุชราภรณ์ จรดล (2550 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า สืบเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยขยายวิทยาเขตออกไปตามภูมิภาคต่างๆ จึงทำให้ขาดบุคลากรมาดำเนินการอย่างแท้จริง ขาดระบบการติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ เป็นปัญหาในด้านคุณภาพที่ต่างกันในบางจุดซึ่งเร่งดำเนินการอยู่ในขณะนี้ ส่วน เอกชาติรี สุขเสน (2550 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า เกณฑ์ในการตรวจสอบยังไม่ชัดเจน และมีปัญหาการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภายในทั้งมรสว่นกลางกับภูมิภาค และอีกประการหนึ่งเกณฑ์การตรวจสอบจากส่วนกลางไม่สามารถนำไปตรวจสอบวิทยาเขตแต่ละแห่งได้

ด้านประเมินคุณภาพภายใน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยกำลังดำเนินการจัดทำและปรับปรุงเกณฑ์ประเมินให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ดังนั้น จึงทำให้การประเมินคุณภาพเกิดความล่าช้า (พระเทพวิสุทธิกวี. 2549 : สัมภาษณ์) ส่วน เอกชาติรี สุขเสน (2549 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า การจัดทำเกณฑ์การประเมินบางตัวไม่สอดคล้องกับกับเอกลักษณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการติดตามผลกิจกรรม แต่ยังคงดำเนินการติดตามไม่ครบถ้วนและยังไม่ได้นำผลมาใช้ในการวางแผน ดังนั้นการบริหารจัดยังขาดระบบและขาดประสิทธิภาพ จึงทำให้ไม่มีแผนบริหารจัดการที่จะให้สอดคล้องกับนโยบายและภาพรวมของมหาวิทยาลัย และที่เป็นปัญหาหลักคือการประสานงานระหว่างวิทยาเขตกับส่วนกลาง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยต่อการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ใน 6 ด้านคือ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร การพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายใน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับบุคลากร โดยเฉพาะผู้บริหารและอาจารย์ของ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษา จนบรรลุตามวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร การพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ การพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณภาพ การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายใน

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน จำแนกตาม สถานภาพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และคณะที่สังกัด

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงาน และคณะวิชาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และรองรับการประเมินคุณภาพ ซึ่งทำให้ทราบจุดอ่อนจุดแข็งของการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อนำผลการศึกษาในครั้งนี้อมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกๆ วิทยาเขตอันจะส่งผลให้การบริหารงานมหาวิทยาลัยเกิดประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้มีความพร้อม อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2549 จำนวนทั้งสิ้น 421 รูป/คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 74 รูป/คน อาจารย์ 347 รูป/คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น

2.1.1.1 ผู้บริหาร

2.1.1.2 อาจารย์

- 2.1.2 วุฒิการศึกษา จำแนกเป็น
 - 2.1.2.1 ปริญญาตรี
 - 2.1.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี
- 2.1.3 ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น
 - 2.1.3.1 น้อยกว่า 10 ปี
 - 2.1.3.2 10 - 20 ปี
 - 2.1.3.3 มากกว่า 20 ปี
- 2.1.4 คณะที่สังกัด จำแนกเป็น
 - 2.1.4.1 คณะศาสนาและปรัชญา
 - 2.1.4.2 คณะมนุษยศาสตร์
 - 2.1.4.3 คณะสังคมศาสตร์
 - 2.1.4.4 คณะศึกษาศาสตร์

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา 6 ด้าน คือ

- 2.2.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร
- 2.2.2 การพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ
- 2.2.3 การพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณภาพ
- 2.2.4 การจัดการทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ
- 2.2.5 การตรวจสอบคุณภาพภายใน
- 2.2.6 การประเมินคุณภาพภายใน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินงานการประกันคุณภาพทางการศึกษา ในวิจัยนี้ หมายถึง กระบวนการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยหรือหน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานด้านการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยจากภายใน โดยบุคลากรของมหาวิทยาลัยเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย ใน 6 ด้าน คือ

1.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร หมายถึง วิธีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้จัดทำขึ้น ซึ่งอยู่ในรูปแบบการอบรม/สัมมนา การจัดทำเอกสารคู่มือประกันคุณภาพ หรือการจัดทำโฮมเพจ (Home Page) อีกทั้งได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้บุคลากรในหน่วยงานของตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2 การพัฒนาระบบและกลไกควบคุมคุณภาพ หมายถึง ขั้นตอนการทำงานที่ผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ได้ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังร่วมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐาน เพื่อนำไปใช้ในการติดตามตรวจสอบการบริหารจัดการการศึกษา โดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนแปลงตามเอกลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้มาซึ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ

1.3 การพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพ หมายถึง การดำเนินการพัฒนาดัชนีให้ได้มาตรฐานที่ถูกต้องและมีความเหมาะสม สะท้อนภาพรวมการดำเนินงานด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สามารถนำตัวประกันคุณภาพไปเปรียบเทียบ และประมวลผลได้ และทำให้มหาวิทยาลัยมีความชัดเจนและมีวัตถุประสงค์ตรงตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.4 การจัดทำฐานข้อมูล หมายถึง กระบวนการเตรียมความพร้อมในด้านข่าวสารข้อมูลหรือสารสนเทศ ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจัดให้มีขึ้น เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และสามารถนำข้อมูลนั้นไปใช้ได้ทันที โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์ซ้ำอีก

1.5 การตรวจสอบคุณภาพภายใน หมายถึง การดำเนินการให้มีการตรวจสอบคุณภาพภายใน โดยมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบข้อมูลทั้งจากเอกสาร หรือโดยการสัมภาษณ์ และหรือการสังเกตสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นำมาวิเคราะห์ถึงจุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข แล้วรายงานให้มหาวิทยาลัยรับทราบเพื่อใช้ในการวางแผนจัดการศึกษาในภาคปีการศึกษาต่อไปให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.6 การประเมินคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการตัดสินและรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยให้มหาวิทยาลัยได้รับทราบ

2. บุคลากร ในการวิจัยนี้ หมายถึง ผู้บริหาร และอาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกันดังต่อไปนี้

2.1 ผู้บริหาร หมายถึง อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี รองคณบดี และหัวหน้าฝ่าย ซึ่งมีหน้าที่จัดดำเนินการศึกษา และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.2 อาจารย์ หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการสอนในภายในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยใน 4 คณะ ได้แก่ คณะศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์

3. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการวิจัยนี้ หมายถึง มหาวิทยาลัยที่เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่จัดการศึกษาเฉพาะทางด้านพระพุทธศาสนาและวิชาการชั้นสูง ให้แก่พระภิกษุ สามเณร และฆราวาสทั่วไป

สมมติฐานในการวิจัย

1. บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกัน
2. บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกัน
3. บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกัน
4. บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในคณะวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.2 หลักการและวัตถุประสงค์ในการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.3 แนวนโยบายในการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.4 การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
2. กระบวนการในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร
 - 2.2 การพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ
 - 2.3 การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ
 - 2.4 การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ
 - 2.6 การตรวจสอบคุณภาพภายใน
 - 2.7 การประเมินคุณภาพภายใน
3. การจัดทำเนื้องานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 - 3.1 ประวัติการจัดการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 - 3.2 การประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นเรื่องสำคัญ ที่ทุกสถานศึกษาต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นในทุกระดับของการศึกษา เพื่อยกระดับการศึกษานั้นให้มีคุณภาพ ทบวงมหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา และได้กำหนดนโยบายในการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการกำกับดูแลคุณภาพการศึกษา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2539 โดยกำหนดให้สถาบัน อุดมศึกษาจัดให้มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา บนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการและความเป็นอิสระในการดำเนินการของสถาบัน อุดมศึกษา และได้เสนอระบบประกัน

คุณภาพอุดมศึกษาให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในภารกิจด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบด้วยกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก และตามพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจึงต้องให้ความสำคัญต่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการสร้างสำนึก และความเข้าใจในการ ประกันคุณภาพให้เกิดขึ้นในตัวบุคลากร และสร้างระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของตนเอง ทั้งนี้ให้ดำเนินงานภายใต้หลักการสำคัญสามประการคือ การให้เสรีภาพทางวิชาการ (academic freedom) ความมีอิสระในการดำเนินการของสถาบัน (institutional autonomy) และความพร้อมของสถาบันที่จะรับการตรวจสอบคุณภาพจากภายนอกตามหลักการของความรับผิดชอบที่ ตรวจสอบได้ (accountability) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2542 : 1 - 2)

1.1 ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า มีนักวิชาการ และนักการศึกษา ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2541 : 2) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใดๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่ได้วางไว้แล้ว จะทำให้เกิดความมั่นใจจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับ อุทุมพร จามรมาน (2541 : 2) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การควบคุมคุณภาพการตรวจสอบคุณภาพภายใน และจากภายนอก แล้วตัดสินเกณฑ์ ส่วน วันทยา วงศ์ศิลป์ภิรมย์; และคณะ (2545 : 6) ได้สรุปนิยามความหมายจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นใจความได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการตรวจสอบทั้งจากภายในและภายนอก เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และสังคมในระดับประเทศได้ และจรัส นองมาก (2545 : 11) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การประเมินและการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพการศึกษา

จากนิยามความหมายข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การกำหนดให้มีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพตามตัวบ่งชี้ที่กำหนด เพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้รับทราบว่าสถาบันการศึกษาสามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพ และรับรองมาตรฐานจากภายนอก

1.2 หลักการและและวัตถุประสงค์ในการประกันคุณภาพการศึกษา

ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2541 : 1 – 2) กล่าวถึงหลักการและวัตถุประสงค์ในการประกันคุณภาพการศึกษา ว่า ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติ 4 ประการ คือ 1) การจัดการเรียนการสอน 2) การวิจัย 3) การให้บริหารทางวิชาการแก่สังคม 4) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นระยะยาว แต่ในระยะที่ผ่านมายังไม่มีการประเมินภารกิจดังกล่าวอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีปัจจัยทั้งภายนอกและภายในหลายประการที่ทำให้จำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้น ปัจจัยดังกล่าวคือ

1. คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและบัณฑิต มีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศไทยโดยส่วนรวมในระยะยาว
2. มีการแข่งขันกันในเรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษา และคุณภาพของบัณฑิตในวงการอุดมศึกษาทั้งภายในประเทศและนอกประเทศมากขึ้น
3. สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติมากขึ้น
4. สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่าสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ
5. สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ข้อมูลสาธารณะ (public information) ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาล และประชาชนทั่วไป
6. สังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่มีความโปร่งใส (transparency) และความรับผิดชอบ ซึ่งตรวจสอบได้ (accountability)
7. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน รวมถึงให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา

อุทุมพร จามรมาน (2543 : 3 – 4) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพไว้ดังนี้

1. เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาได้พัฒนาคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา และประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้อง
2. เพื่อให้สังคมมั่นใจเกี่ยวกับผลผลิต/บริการของหน่วยงานทางการศึกษา
3. เพื่อให้สำนักงาน จัดสรรงบประมาณได้ถูกต้องและเหมาะสม
4. เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้สมัครเข้าศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษา เกี่ยวกับคุณภาพของบัณฑิต
5. เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครอง ผู้จ้าง รัฐบาล เกี่ยวกับกลไกการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา คณะวิชา ภาควิชา

6. เพื่อให้เกิดความโปร่งใสกระบวนการจัดการศึกษาแก่ประชาชน โดยเฉพาะการนำเงินภาษีอากรของประชาชนมาใช้

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 10) กล่าวว่า ในการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีหลักการที่ต้องพิจารณา ดังนี้

1. ระบบประกันคุณภาพ ไม่ใช่เรื่องของการซุกซุ่มซัด หรือการตรวจสอบแต่เป็นเครื่องมือที่ต้องใช้ควบคู่กับการกระจายอำนาจบริหารการศึกษา

2. มาตรฐานการศึกษาจะต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. การประกันคุณภาพมีภารกิจหลัก 4 ส่วน ซึ่งต้องแยกบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน ดังมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การกำหนดมาตรฐาน หรือหลักเกณฑ์ของระบบการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของส่วนกลาง เช่น กระทรวงศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นต้น

3.2 การประกันคุณภาพภายใน เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประเมินภายใน โดยดึงชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม

3.3 การประเมินภายนอก ให้องค์กรอิสระในรูปองค์กรมหาชนทำหน้าที่ในการประเมินภายนอก การที่ให้องค์กรอิสระทำหน้าที่ เพราะต้องการให้อิสระจากฝ่ายราชการ และต้องทำหน้าที่ประเมินทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

3.4 การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการปรับปรุง เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารการศึกษ จากแนวคิดข้างต้น อาจสรุปได้ว่า หลักการและวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพ การศึกษาดังที่กล่าวมานั้น สะท้อนให้เห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทั้งในระดับภูมิภาค และระดับชาติได้ โดยสถาบันอุดมศึกษาต้องเร่งดำเนินการสร้างระบบประกันคุณภาพ เพื่อเป็นเครื่องชี้แนวทางในการสร้างมาตรฐานการศึกษาในระยะยาวต่อไป

1.3 แนวนโยบายในการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2543 : 3) ได้กำหนดนโยบายเบื้องต้นแก่สถาบันการอุดมศึกษาว่า ให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งพิจารณาเห็นสมควรดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมาตรฐานสากลทั่วไป เพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนระดับสูงของประเทศที่กำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ต่อไป

จากนโยบายเบื้องต้นดังกล่าว มีผลให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งตื่นตัวต่อกระแสการปฏิรูปการศึกษาที่ให้ทุกสถาบันมีระบบตรวจสอบภายในตัวเองก่อน ต่อจากนั้น จึงเตรียมความพร้อมเพื่อ

รองรับการประเมินจากภายนอกเป็นลำดับไป และวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้ประกาศแนวทางในการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.3.1 นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2542 : 2 – 3) ได้ประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของสถาบันต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะพัฒนาให้มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษามาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นหลักการของการให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบการควบคุมคุณภาพทางวิชาการ และปรับปรุงการปฏิบัติการกิจทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานของควมมีเสถียรภาพทางวิชาการและอิสรภาพในการดำเนินงานที่สังคมหรือหน่วยงานภายนอกยังคงเข้าไปตรวจสอบได้ อันจะนำมาซึ่งความมีมาตรฐานทางการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ทั้งนี้ โดยจะได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้น เพื่อกำกับดูแลและบริหารงานด้านมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนการให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา

2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดหลักการและแนวทางปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นในการดำเนินการโดย แต่ละสถาบันอาจนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพการของแต่ละสถาบันได้ตามความจำเป็น

3. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นภายในสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นให้มีการสร้างกลไกการควบคุมคุณภาพ (Quality control) ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาการศึกษาที่เป็นรูปธรรมขึ้น ทั้งนี้ แต่ละสถาบันอาจจัดให้มีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการขึ้นเป็นการภายในได้ตามความเหมาะสม

4. เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถาบันได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภายนอกโดยกว้างขวางและเป็นการแสดงถึงควมมีคุณภาพของการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะจัดให้มีกลไกของการตรวจสอบ และประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (quality audit) ที่แต่ละสถาบันได้จัดให้มีขึ้น ทั้งในระดับสถาบันและคณะวิชา แล้วให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาต่อไป

5. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสมาคมวิชาการหรือสมาคมวิชาชีพ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

6. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลข่าวสาร และผลจากกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มาเผยแพร่ต่อสังคม

ภายนอกให้ได้รับทราบถึงมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ตลอดจนเป็นข้อมูลสำหรับนักศึกษาและผู้ปกครอง ในการเลือกสถานศึกษา เป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ แก่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษามีความตื่นตัวและพัฒนาคุณภาพโดยสม่ำเสมอ

จากเอกสารแนบนโยบายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาประกาศให้ใช้กับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนก็จำเป็นต้องใช้รูปแบบและวิธีการที่ได้มาปฏิบัติ ดังได้ประกาศแนวปฏิบัติให้สถาบันอุดมศึกษานำไปปฏิบัติดังนี้

1.3.2 แนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2542 : 3 – 5)

1. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะจัดให้มีคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป
2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบระบบการควบคุมคุณภาพการศึกษาขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อทำหน้าที่พัฒนา บริหาร และติดตามการดำเนินการโดยใกล้ชิดเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาทั้งหลักสูตรจะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ
3. สถาบันอุดมศึกษาพึงให้ความสำคัญในการควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบการผลิตบัณฑิตซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของบัณฑิต ดังต่อไปนี้
 - 3.1 ปรัชญาและจุดมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษากับหลักสูตร
 - 3.2 หลักสูตรการศึกษา
 - 3.3 คณาจารย์
 - 3.4 สื่อการศึกษาและเทคนิคการสอน
 - 3.5 ห้องสมุด/แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้
 - 3.6 อุปกรณ์การศึกษาต่างๆ
 - 3.7 สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และกิจกรรมนักศึกษา
 - 3.8 การจัดผลการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน
 - 3.9 การวิจัย
 - 3.10 ทรัพยากรการบริการและงบประมาณ
 - 3.11 องค์ประกอบอื่นๆ
4. สถาบันอุดมศึกษาพึงเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพในสถาบันอันจะเป็นการประกันได้ว่าการดำเนินการเป็นไปตามความเที่ยงธรรมและมีคุณภาพ

5. สถาบันอุดมศึกษาควรเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับระบบ วิธีการและสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพภายในสถาบันแก่สาธารณะเป็นระยะๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ (2543 : 215 – 220) ได้ให้ข้อเสนอแนะซึ่งเป็นบทสรุปของนโยบายการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่า แนวนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่มีความชัดเจนในภาพรวม โดยแทบทุกหน่วยงานกลางที่ดูแลสถาบันอุดมศึกษากลุ่มต่างๆ ล้วนมีนโยบายเรื่องการประกันคุณภาพแทบทั้งสิ้น ปัญหาไม่ได้อยู่ที่นโยบายหรือการวางกรอบแนวทางการประกันคุณภาพ แต่อยู่ที่การผลักดันสู่การปฏิบัติ และการมีเอกภาพเชิงนโยบายและแนวทางการประกันคุณภาพระหว่างสถาบัน ยังไม่ได้หมายความว่า จะส่งผลดีต่อคุณภาพการศึกษาในทันที แต่ขึ้นอยู่กับมาตรการจูงใจให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันคิดต่อไป

จากที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพศึกษา โดยมีการกำหนดกลไกในการตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ ซึ่งอาศัยการกำหนดตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบตรวจสอบที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยองค์กรภายนอกมาตรวจสอบ โดยให้ทุกฝ่ายในสถาบันได้แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประกันคุณภาพกำหนดแนวทางและกรอบให้สอดคล้องกันกับทุกหน่วยงานในสังกัดของสถาบันอุดมศึกษาเอง ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้อง และให้ถือว่าเป็นระบบการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของการบริการจัดการทางด้านวิชาการในการอำนวยความสะดวกและสร้างมาตรฐานการศึกษาที่แท้จริง

1.3.3 กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2542 : 4) กล่าวว่า กระบวนการประกันคุณภาพ ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การควบคุมคุณภาพภายใน (Internal Quality Control) เป็นส่วนที่

สถาบันอุดมศึกษา จะต้องจัดให้มีระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพภายในขององค์กรประกอบต่างๆ ที่จะมีผลต่ออุดมศึกษา จะต้องจัดให้มีระบบและกลไกควบคุมคุณภาพภายในขององค์กรประกอบต่างๆ ที่จะมีผลต่อคุณภาพของบัณฑิต และต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการของการควบคุมคุณภาพที่เหมาะสม พร้อมทั้งการมีระบบตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการภายในด้วย

2. การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) หมายถึง การตรวจสอบผลการ

ดำเนินการของระบบและกลไกควบคุมคุณภาพภายในที่สถาบันอุดมศึกษาได้จัดให้มีขึ้น โดยจะเป็นการตรวจสอบเชิงระบบ มุ่งเน้นการพิจารณาว่า สถาบันได้มีระบบการควบคุมคุณภาพหรือไม่ ได้ใช้ระบบที่พัฒนาขึ้นเพียงใด และมีขั้นตอนการดำเนินการที่จะทำให้เชื่อถือได้หรือไม่ว่า การจัดการศึกษาจะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ มุ่งเน้นการตรวจสอบในคณะวิชาเป็นหลัก

3. การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) หมายถึง กระบวนการประเมินผลการดำเนินการของคณะวิชาโดยภาพรวมว่า เมื่อได้มีการใช้ระบบการประกันคุณภาพ หรือระบบควบคุมคุณภาพแล้วได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพมากน้อยเพียงใด

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยมีการกำหนดระบบและกลไกในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และนำผลที่ได้จากการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพนั้นมาเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้รับทราบทั่วกันถึงควมมีคุณภาพที่แท้จริงของสถาบันอุดมศึกษานั้น

1.3.4 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 6) กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอาจจำแนกได้เป็น 2 ส่วน ได้ดังนี้

1. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กิจกรรมการควบคุมคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษา โดยการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอง เพื่อให้มีความมั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามภารกิจหลักอย่างมีคุณภาพ

กระบวนการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย

1. การควบคุมคุณภาพ
2. การตรวจสอบคุณภาพ
3. การประเมินคุณภาพ

2. การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การดำเนินการตามระบบควบคุมคุณภาพภายในพร้อมทั้งการตรวจสอบและการประเมินผลทั้งระบบ โดยหน่วยงานภายนอกเพื่อประกันว่าสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการภารกิจหลักได้อย่างมีคุณภาพ

กระบวนการประกันคุณภาพภายนอก ประกอบด้วย

1. การตรวจสอบคุณภาพที่ผ่านกระบวนการประกันคุณภาพภายใน
2. การประเมินคุณภาพ
3. การให้การรับรอง

1.4 การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

1.4.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน

จากการศึกษาเอกสาร พบว่ามีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในดังมีรายละเอียดดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2543 ก: 15) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ส่วน อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2543 : 2) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การควบคุมและตรวจสอบ

โดยตัวเอง เพื่อให้รู้จักบทพร้อม เพื่อการแก้ไข ปรับปรุงกับเสริมจุดแข็งให้แข็งยิ่งขึ้น ในขณะที่ ชนกณัฐ วังแดง (2544 : 9) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการบริหารที่สถานศึกษา ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผน ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณภาพ และจัดทำรายงานการประเมินตนเองเป็นประจำปี สอดคล้องกับที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 4) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจาก ภายในสถาบันอุดมศึกษา โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มี หน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้น

จากที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้โดยบุคลากรใน สถาบันการศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.4.2 หลักและวิธีการประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายในเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเพื่อให้เป็นไปตามสาระดังกล่าว พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติได้กำหนดว่า สถานศึกษาควรดำเนินการให้ครอบคลุมแนวทางหลักดังนี้ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 14)

1. สถานศึกษาจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นประจำทุกปี โดยควรเริ่ม ดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2543
2. ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อันประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผลและการปรับปรุงการดำเนินงาน โดยสถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่ สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษา และเป้าหมาย/ปรัชญา/ธรรมนูญสถานศึกษา กำหนดระยะเวลาในการ ดำเนินการที่ชัดเจน ติดตามประเมินผลการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินมา ใช้ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
3. การดำเนินการประกันคุณภาพในทุกชั้นตอน ควรเน้นการประสานงานและการมี ส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในชุมชน และเขตพื้นที่การศึกษาและภูมิภาค เพื่อให้ สอดคล้องกับหลักการที่ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ
4. สถานศึกษาควรจัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายในให้เรียบร้อยก่อนเริ่มปี การศึกษาใหม่ของทุกปี โดยแสดงผลการประเมินคุณภาพการศึกษา แนวทางหรือแผนงานในการ

ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป แล้วเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่กระทรวงกำหนด และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา ตลอดจนสาธารณชน โดยจัดทำรายงานโดยสรุปปิดประกาศไว้ที่สถานศึกษา แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้รับทราบ รวมทั้งมีรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วน

ส่วนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2547 : 30) กล่าวถึงหลักการ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในไว้ดังนี้

1. คณาจารย์ เจ้าหน้าที่และบุคลากรของมหาวิทยาลัย ต้องรับผิดชอบร่วมกันในการ ประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
2. มีการประสานงานแผนดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานกับมหาวิทยาลัย
3. จัดงบประมาณสนับสนุนในปริมาณที่เหมาะสม เพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา
4. กำหนดผลจากการประกันคุณภาพ สามารถบ่งชี้คุณภาพของบัณฑิต คณาจารย์ การ บริการที่เชื่อถือได้ มีคุณค่า และเป็นที่ศรัทธาของสังคม
5. กลไกการประเมินคุณภาพในระดับคณะ วิทยาเขต สถาบัน สำนัก ศูนย์ วิทยาเขต ภาควิชา และหน่วยงานระดับกอง เป็นตัวป้อนที่นำไปสู่การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น
6. ผู้บริหารต้องมีข้อมูล และผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสำหรับส่งเสริมหรือ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ
7. มีเอกสารสนับสนุนการประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งที่เป็นคู่มือการประกันคุณภาพ การศึกษา และแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรของมหาวิทยาลัย

1.4.3 ขั้นตอนและการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายใน เป็นการจัดกิจกรรมการควบคุมคุณภาพภายใน สถาบันอุดมศึกษา โดยการจัดระบบและกลไกตามองค์ประกอบและดัชนีบ่งชี้คุณภาพที่กำหนดไว้ เพื่อให้มั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามภารกิจหลักอย่างมีคุณภาพ โดยขั้นตอนของการ ประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมิน คุณภาพซึ่งต้องเริ่มสร้างระบบและกลไกเพื่อการควบคุมคุณภาพ และเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้ สร้างกลุ่มพลังที่มีความกระตือรือร้นในการประกันคุณภาพของการจัดการอุดมศึกษาตามภารกิจของ แต่ละบุคคล ส่วนจะต้องกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบ โดยระดมบุคลากรจากฝ่ายต่างๆ และมอบหมาย หน้าที่ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม ตั้งแต่การวางแผน ซึ่งสามารถจัดทำเป็นแผนระยะสั้น – ยาว จากนั้น จึงเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงตามขั้นตอนต่างๆ ของการประกันคุณภาพ เพื่อให้สถาบันมีความพร้อมในระดับหนึ่ง บุคลากรทุกคนควรได้ร่วมมือกันในการพัฒนารายงาน การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน อุดมศึกษาของตนเอง หรือที่เรียกว่า “รายงานการศึกษา ตนเอง” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดแนวทางการพัฒนารายงานดังกล่าวใน เอกสารนโยบาย แนวทาง และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา รายงานการศึกษา

ตนเองเป็นขั้นตอนที่ต้องระดมความคิดของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณากำหนดดัชนีชี้วัดตามแต่ละองค์ประกอบ โดยดูความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามดัชนีชี้วัดดังกล่าว และในขณะเดียวกันจะต้องคงไว้ซึ่งความท้าทายและจัดทำเป็นเอกสารรายงานการศึกษาตนเองเพื่อก้าวสู่ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพภายในต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2542 : 10)

สำหรับขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยมุ่งที่ระดับคณะวิชาเป็นหลัก

2. สถาบันอุดมศึกษาสร้าง พัฒนา ดัดแปลง หรือเลือกระบบการประกันคุณภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายปณิธานของสถาบัน โดยเป็นระบบที่เชื่อถือได้ และอ้างอิงได้ทั่วไป และแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบพร้อมเสนอแผนดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

3. การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา ควรครอบคลุมภาระงาน 4 ด้าน ของสถาบันอุดมศึกษา คือ

3.1 ด้านการผลิตบัณฑิต

3.2 ด้านการวิจัย

3.3 ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม

3.4 ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

4. สถาบันอุดมศึกษาอาจเน้นภารกิจที่แตกต่างกันได้

5. คณะวิชา ดำเนินการประกันคุณภาพทุกปี

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการประกันคุณภาพภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2544 : 8) ดำเนินการ ดังนี้คือ

1. จัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อรับผิดชอบในการรับรองมาตรฐานอุดมศึกษาระดับชาติ

2. จัดตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ทำหน้าที่เสนอแนะการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

3. จัดตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมินคุณภาพอุดมศึกษา เพื่อให้ทำหน้าที่เยี่ยมชมตรวจสอบประเมินคุณภาพทุก 5 ปี และเสนอรายงานต่อคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาระดับ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนรับรองคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแจ้งผลการประกันคุณภาพคณะวิชาให้กับสถาบันอุดมศึกษาและสาธารณชนได้ทราบต่อไป และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะจัดสรรงบประมาณให้กับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้คณะวิชาที่ผ่านการรับรองพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ สำหรับคณะวิชาที่ไม่ผ่านการรับรองก็ให้พัฒนาไปสู่ระบบคุณภาพที่ได้มาตรฐานต่อไป

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 20 – 21) กล่าวถึงการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษาไว้ดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาจัดกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายในและตัวบ่งชี้ของตนเอง
2. สถาบันอุดมศึกษา ร่างประกาศและกฎทบทวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา
3. สถาบันอุดมศึกษากำหนดระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชา บนพื้นฐานความเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดองค์ประกอบด้านคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่เป็นแกนร่วมขึ้นเป็นจำนวน 9 องค์ประกอบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านความเป็นเอกภาพเชิงคุณภาพและมาตรฐาน ได้แก่ 1) ปรัชญา พันธกิจ วัตถุประสงค์และแผน 2) การเรียนการสอน 3) การพัฒนานักศึกษา/กิจกรรมพัฒนานิสิต นักศึกษา 4) การบริหารทางวิชาการสู่ท้องถิ่นและสังคม 5) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 6) การ บริหารจัดการ 7) การเงินและงบประมาณ 8) การประกันคุณภาพ

1.3.4 วิธีการประกันคุณภาพภายใน

อุทุมพร จามรมาน (2543 : 18) กล่าวว่า ระบบประกันคุณภาพย่อมมีคู่มือการ ปฏิบัติงานที่ชัดเจน เนื่องจากระบบต่าง ๆ มีวิธีการที่ลงลึกลงไปในแต่ละกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ แต่ เมื่อว่าโดยหลักการแล้วมีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งได้แก่

1. คู่มือคุณภาพ (Quality Manual)
2. คู่มือการปฏิบัติ (Procedure Manual)
3. วิธีทำงาน (Work Instruction)
4. เอกสารสนับสนุนอื่น ๆ

ทั้งนี้ ระบบดังกล่าวจะมีคณะที่ปรึกษามาให้คำปรึกษาเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่ต้นจนครบวงจร สำหรับหน่วยงานที่พัฒนาระบบประกันคุณภาพเอง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ควร ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ต้องคำนึงถึงการที่ทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ โดยต้องมีคน กลุ่มหนึ่งทำหน้าที่หาข้อมูล ประมวลผล และสรุปผล ตลอดจนป้อนข้อมูลย้อนกลับสู่ผู้บริหารของ หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นจุดอ่อน - แข็ง
2. องค์ประกอบควรสอดคล้องกับภาระงาน 4 ประการ ของคณะ/มหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการสู่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
3. ในการดำเนินงานอย่างมีระบบ หน่วยงานการศึกษาควรจัดตั้งระบบการดำเนินงานที่ทำ หน้าที่เก็บข้อมูลประกันคุณภาพ และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับสู่ผู้เกี่ยวข้อง หรืออาจดำเนินงานในรูป คณะกรรมการประกันคุณภาพระดับหน่วยงานโดยมีฝ่ายเลขานุการทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล ซึ่งไม่ว่า จะดำเนินการอย่างไร หน่วยงานทางการศึกษาต้องมีกลไกที่ชัดเจนเป็นระบบและเชื่อถือได้ การดำเนินงานมีขั้นตอนดังนี้

3.1 การสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรภายในให้เข้าใจตรงกันว่า การประกันคุณภาพคืออะไร ทำไมต้องมีการประกันคุณภาพแล้ว จะเกิดผลดี/เสียอะไรบ้าง

3.2 การเลือกระบบการประกันคุณภาพ เช่น เลือกระบบ หรือสร้างระบบเอง เช่น อิงระบบ โดยที่ระบบที่ถูกเลือก ควรเป็นระบบที่ง่ายต่อการดำเนินงาน และให้ข้อมูลย้อนกลับได้

3.3 จากระบบที่เลือกนั้น แต่ละระบบจะนิยม “คุณภาพ” ของตนเองและมีตัวชี้ “คุณภาพ”

3.4 ทำงานตามระบบที่เลือก/รวบรวมข้อมูลตามระบบที่เลือกตรวจสอบความเชื่อถือได้สรุปผลตามองค์ประกอบที่ต้องการประกัน

3.5 ตอบคำถามว่าหน่วยงานทางการศึกษาได้ดำเนินงานอะไรบ้างที่จะทำให้มั่นใจว่า ผลผลิต/บริการ มีคุณภาพ ในการตอบคำถามนี้ อาจเชิญคนนอกมาประเมินก็ได้ เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.6 จัดทำรายงานการศึกษาด้วยตนเอง ตามระบบงานของตน โดยมุ่งที่การประกันคุณภาพตามภาระงานที่เน้น และเงื่อนไขความจำกัดของตน

3.7 จัดทำแฟ้มเอกสารที่บรรจุข้อมูล ที่สามารถตรวจสอบได้แยกตามภาระงาน

3.8 ให้ข้อมูลย้อนกลับสู่ผู้เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อแก้ไขปรับปรุง

3.9 ดำเนินการข้อ 4 – 8 อีกหลายครั้ง จนได้ผลการประกันคุณภาพในระดับที่พึงพอใจ จึงแจ้งให้มีการประกันคุณภาพจากภายนอก

สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546 : 64) กล่าวว่า วิธีการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษา ให้ใช้แนวปฏิบัติดังนี้

1. ให้คณะวิชาในภายในสถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพขึ้น โดยมีหน้าที่พัฒนา บริหารและติดตามการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันตลอดจนประสานกับหน่วยงานนอก เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาในระดับต่างๆ จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ให้คณะวิชาในภายในสถาบันอุดมศึกษา พัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในของสถาบันเพื่อใช้กำกับ ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพภายใต้กรอบนโยบายและหลักการที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

3. ในการพัฒนาระบบและกลไกประกันคุณภาพภายในของคณะวิชาในภายในสถาบันอุดมศึกษาควรเน้นการจัดให้มีระบบและกลไกควบคุมคุณภาพขององค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิต ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อคุณภาพบัณฑิต ได้แก่ 1) หลักสูตรการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ 2) คณาจารย์และระบบการพัฒนาคณาจารย์ 3) สื่อการศึกษาและเทคนิคการสอน 4) ห้องสมุด และ/หรือ แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ 5) อุปกรณ์การศึกษาต่างๆ 6) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และบริการการศึกษา 7) การวัดผลการศึกษาและสัมฤทธิ์ผลทางเรียนของนักศึกษา 8) องค์ประกอบอื่นตามที่แต่ละสถาบันอุดมศึกษาจะเห็นสมควร

4. ระบบการประกันคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษาให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารศึกษาที่คณะวิชาของสถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการอย่างมีระบบและต่อเนื่อง สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดทำรายงานการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาแต่ละสถาบัน

และเปิดเผยต่อสาธารณชนโดยให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และแนวทางของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นภาระหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาทุก แห่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระบบกลไกควบคุมคุณภาพที่สถาบันอุดมศึกษากำหนดกฎเกณฑ์ ภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) กล่าว ทั่วไปในมาตรา 50 ซึ่งมีใจความว่า ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารและ หลักฐานต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของ สถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรอง มาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าว รับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น ดังนั้น มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการ ประกันคุณภาพภายใน ซึ่งมีรายละเอียดที่ผู้วิจัยอธิบายดังต่อไปนี้

2.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร

จากเอกสารแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถาบันการศึกษาเพื่อพร้อมรับการ ประเมินภายนอกของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 14-16) ได้ระบุว่า การ ประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องที่บุคลากรในสถาบันการศึกษาทุกคนต้องทำงานร่วมกันเป็นทีม จึง จำเป็นที่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาจะต้องปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่าย มองเห็นคุณค่าและมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับประกันคุณภาพภายในของสถาบัน ถ้า บุคลากรยังมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน และทัศนคติที่ไม่ดี การประกันคุณภาพภายใน สถาบันการศึกษาก็จะทำได้ยาก ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องปรับความคิดของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับเดียวกันก่อน โดยมีรูปแบบที่ควรใช้ ดังนี้

2.1.1 สถาบันการศึกษาที่มีบุคคลแกนนำ ซึ่งมีความพร้อมในด้านความรู้ และ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ควรจัดประชุมเพื่อสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นคุณค่า ของการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วิทยากรของสถาบันการศึกษาเอง เพื่อแสดงให้เห็นถึง ศักยภาพของบุคลากรที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และศักยภาพของสถาบันการศึกษาที่สามารถ พึ่งตนเองได้ อันเป็นปรัชญาของการประเมินแนวใหม่ ที่ต้องการให้บุคลากรภายในเป็นผู้ที่มีบทบาท สำคัญในการพัฒนาตนเอง

2.1.2 ในกรณีที่มีการมอบหมายให้บุคลากรภายในสถาบันการศึกษาเป็นแกนนำ มี บทบาทในการชี้แจงทำความเข้าใจกับเพื่อนร่วมงานด้วยตนเอง ไม่ประสบความสำเร็จ ก็จำเป็นต้อง จัดหาวิทยากรมืออาชีพที่มีคุณภาพหรือมีฝีมือ มาช่วยโน้มน้าวความคิดของผู้เกี่ยวข้องให้พร้อมจะ

ดำเนินการประกันคุณภาพ

2.1.3 การชี้แจงทำความเข้าใจ ไม่ว่าจะดำเนินการโดยบุคลากรภายในหรือวิทยากรมืออาชีพจากภายนอก ควรให้บุคลากรทุกคนในสถาบันการศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมรับทราบพร้อมกัน ไม่ควรชี้แจงเฉพาะแกนนำหรือคณะทำงานเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสได้ทราบความจำเป็นของการประกันคุณภาพภายในอย่างทั่วถึงกัน และร่วมมือกันดำเนินการต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พงพานวิชัยของ อภรณ์ ครองกิจการ (2547 : 73) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรสายอาจารย์ ที่มีต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยส่วนหนึ่งสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดประชุม/อบรมบุคลากรเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ แต่ดำเนินการไม่ต่อเนื่อง และจำนวนการจัดประชุม/อบรมมีน้อยครั้ง ทำให้บุคลากรไม่สามารถเข้ารับการอบรมได้อย่างทั่วถึง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พงพานวิชัยของ โชติกา วรณบุรี (2547 : 84-92) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ผลการวิจัยส่วนหนึ่งสรุปได้ว่า การดำเนินการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างจากเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร หมายถึง วิธีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่มหาวิทยาลัยได้จัดทำขึ้น ซึ่งอยู่ในรูปแบบการอบรม/สัมมนา การจัดทำเอกสารคู่มือประกันคุณภาพ หรือการจัดทำโฮมเพจ (Home Page) อีกทั้งได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้บุคลากรในหน่วยงานของตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 การพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ

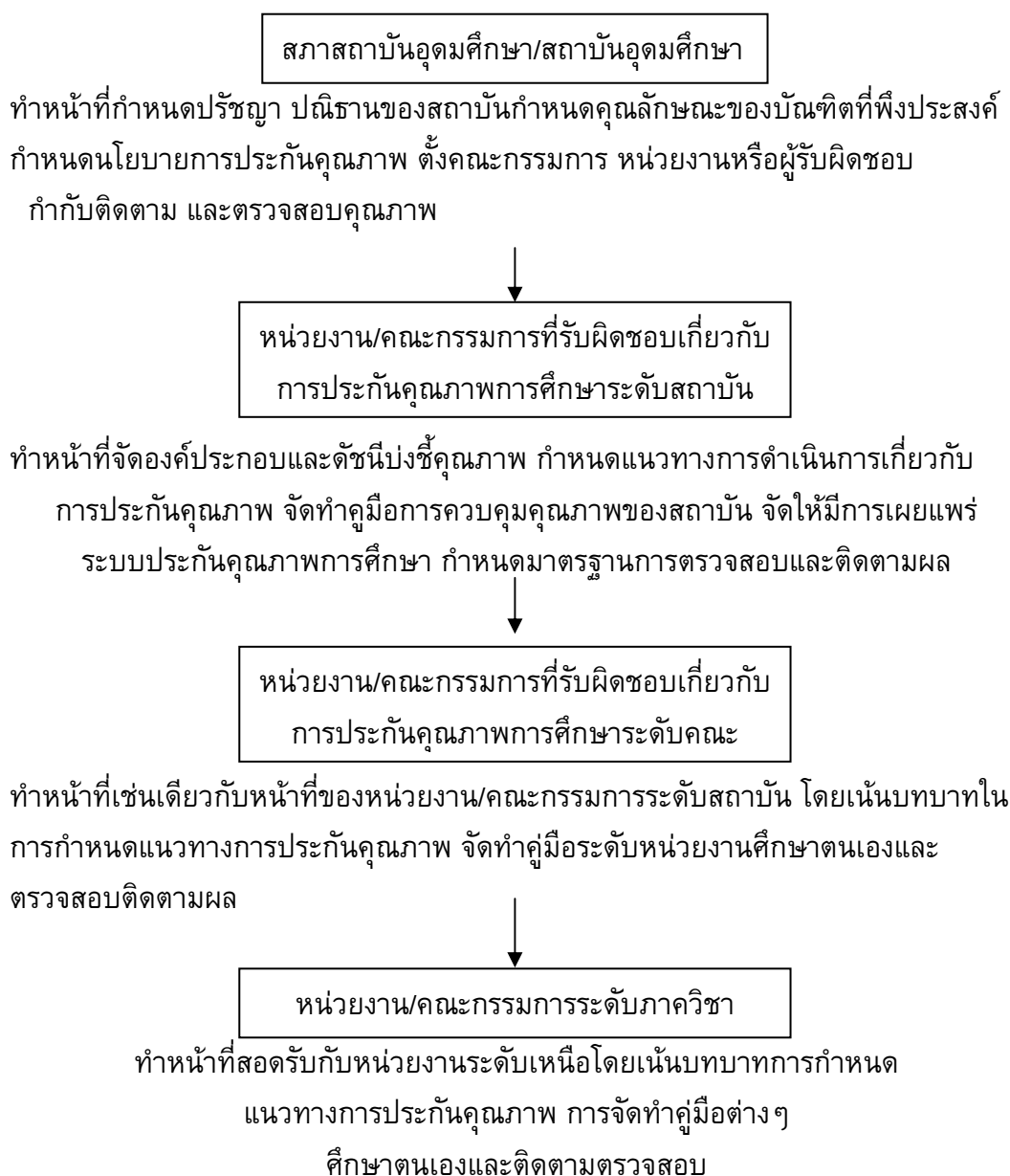
การควบคุมคุณภาพการศึกษาเป็นการจัดให้มีระบบและกลไกในแต่ละองค์ประกอบของคุณภาพเพื่อกำกับการดำเนินงานของสถาบันให้ได้ผลตามดัชนีชี้วัดคุณภาพ โดยคณะวิชา/สถาบันอุดมศึกษา ดำเนินการจัดระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพภายในขึ้นโดยยึดปรัชญา/หรือปณิธานของสถาบัน องค์ประกอบของคุณภาพและดัชนีชี้วัดคุณภาพที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดเป็นแนวทางในการจัดหาระบบและกลไก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2544 : 4-5)

กลไกการควบคุมคุณภาพที่สำคัญ คือ หน่วยงานและ/คณะกรรมการที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งอาจจะจัดตั้งในระดับสถาบันและระดับคณะวิชา โดยให้มีบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นภายในสถาบันตามระบบ การควบคุมคุณภาพการศึกษาเป็นการจัดให้มีระบบและกลไกในแต่ละองค์ประกอบของคุณภาพ เพื่อกำกับการดำเนินเงินของสถาบันให้ได้ผลตามดัชนีชี้วัดคุณภาพโดยมีขั้นตอนดังนี้

คณะวิชา/สถาบันอุดมศึกษา ดำเนินการจัดระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพภายในขึ้น

โดยยึดปรัชญาและ/หรือปณิธานของสถาบัน องค์ประกอบของคุณภาพและดัชนีบ่งชี้คุณภาพที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด เป็นแนวทางในการจัดทำระบบและกลไก

กลไกการควบคุมคุณภาพที่สำคัญ คือ หน่วยงานและ/คณะกรรมการที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งอาจจะจัดตั้งในระดับสถาบันและระดับคณะวิชา โดยให้มีบทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นภายในสถาบันตามระบบ ดังในแผนภูมิที่ 1

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิระบบกลไกการควบคุมคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สถาบันการศึกษาพัฒนาขึ้น

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2544). *นโยบาย แนวทางและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา*. หน้า 5.

จากที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า การพัฒนาระบบและกลไกควบคุมคุณภาพ หมายถึงขั้นตอนการทำงานที่ผู้บริหารและบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ได้ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังร่วมกันเพื่อให้มาซึ่งระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐาน เพื่อนำไปใช้ในการติดตามตรวจสอบการบริหารจัดการศึกษา โดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงไปตามเอกลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้มาซึ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ

2.3 การพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพ

ฉัตรนภา พรหมมา (2545: 238-239) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพโดยสรุป ดังนี้

3.1. ตัวชี้วัดแต่ละรายการมีหลักฐานความเป็นประโยชน์และเป็นไปได้ชัดเจน แต่อาจต้องมีรายละเอียดปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อต่อความสำเร็จประกอบในบางรายการที่มีหลักฐานความสำเร็จน้อยหรือเป็นไปได้ยากในบางบริบท

3.2. การนำตัวชี้วัดไปใช้เพื่อประเมินตนเองหรือเพื่อการตรวจสอบประเมินคุณภาพภายในสามารถทำได้ทันที โดยในระยะแรก การกำหนดเกณฑ์ความสำเร็จควรขึ้นกับความพร้อมของสถาบันเอง เมื่อสถาบันได้รับการสนับสนุนในปัจจัยที่จำเป็นเพียงพอจึงเพิ่มระดับเกณฑ์ความสำเร็จขึ้นเป็นลำดับไป เพื่อให้ได้มาตรฐานตามมาตรฐานสากล

3.3. การใช้ตัวบ่งชี้วัดเพื่อการตรวจสอบและประเมินโดยองค์กรภายนอก ควรคำนึงถึงคุณภาพและการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในส่วนของความเกี่ยวข้อง ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความแม่นยำของตัวชี้วัด โดยอาจตรวจสอบโดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้เกิดการยอมรับร่วมกันก่อนนำไปใช้

3.4. การใช้ตัวชี้วัดเพื่อการตรวจสอบและประเมินคุณภาพโดยองค์กรภายนอก ควรมุ่งเน้นการใช้ผลการประเมิน เพื่อให้มีการปรับปรุงพัฒนา จึงควรจูงใจผู้ถูกประเมินทราบรายละเอียดล่วงหน้าเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมิน ตัวชี้วัด เกณฑ์และเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งควรมีการจัดทำคู่มือการใช้และมีการพัฒนาเครื่องมือที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบ ประเมินตนเองและประเมินภายในสถาบัน เพื่อใช้ผลในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีความพร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอก

3.5. ควรมีการปรับปรุงองค์ประกอบคุณภาพ ตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องทั้งในส่วนของนักวิชาการและผู้ใช้ โดยคำนึงถึงหลักความแม่นยำ เป็นประโยชน์เหมาะสม เป็นไปได้ และที่สำคัญควรมีความง่ายต่อการสื่อสาร มีจำนวนรายการไม่มากเกินไป และสะดวกต่อการนำไปใช้

3.6. ควรมีการจัดหมวดหมู่องค์ประกอบคุณภาพและตัวชี้วัดให้ใกล้เคียงกันหรือสอดคล้องกันกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น เพื่อความสะดวกในการเทียบเคียงมาตรฐานคุณภาพ

รัชต์วารณ กาญจนปัญญาคม; และก้องกิติ พุสวัตต์ (2545: 13) ได้กล่าวว่า จากการศึกษา ระบบประกันคุณภาพต่าง ๆ พบว่าได้มีหลายแนวคิดในการจัดทำดัชนีการประกันคุณภาพในนานา ประเทศ ซึ่งพอจะสรุปได้เป็น 3 แบบ ดังนี้

1. ระบบการประเมินเชิงพรรณนา (Descriptive) เช่น
 - การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการบริหารจัดการศึกษา
 - ความมีประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน
 - ความหลากหลายของวิธีการสอน
2. ระบบการประเมินโดยใช้ (Performance Indicator) เช่น
 - ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานบัณฑิต
 - อัตราการสอบผ่านของนิสิต/นักศึกษาชั้นปีที่ 1
 - สัดส่วนเวลาของอาจารย์ที่ใช้ในการให้คำปรึกษานิสิต/นักศึกษา
3. การผสมผสานของทั้งสองแบบข้างต้น

อย่างไรก็ตาม ในนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ว่าสถาบันอุดมศึกษาจะเลือกระบบคุณภาพใด จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา

ฉะนั้น สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพการศึกษาโดยอาศัยองค์ประกอบของคุณภาพและดัชนีคุณภาพที่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักดังกล่าว คณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย ในคราวประชุมครั้งที่ 5/2541 เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2541 และคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2543 จึงมีมติเห็นชอบกับองค์ประกอบของคุณภาพและดัชนีบ่งชี้คุณภาพ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2544 : 7 11) ได้ให้แนวทางเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพและดัชนีบ่งชี้คุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้ 9 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนการดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนด ปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ของสถาบันให้สอดคล้องกับภารกิจหลักของสถาบันและมีแผนดำเนินการที่ชัดเจน เพื่อให้บรรลุปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.1 ปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์

สถาบันอุดมศึกษามีการกำหนดปรัชญา ปณิธานและวัตถุประสงค์ของสถาบันไว้ชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถาบัน

1.2 แผนงาน

สถาบันอุดมศึกษามีการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ของสถาบัน มีการดำเนินงานตามแผน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด

1.3 การประเมินแผนงานและโครงการ

สถาบันอุดมศึกษาพึงประเมินแผนงานและโครงการเป็นระยะ ๆ มีการปรับปรุงแผนงาน และโครงการให้สอดคล้อง และทันต่อความเปลี่ยนแปลง

องค์ประกอบที่ 2 : การเรียนการสอน

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีความพร้อมเกี่ยวกับหลักสูตร อาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน นักศึกษา และปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

2.1 หลักสูตร

สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรที่เปิดสอนทุกหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีการประเมินผลหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ มีการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง

2.2 อาจารย์

สถาบันอุดมศึกษามีระบบการสรรหา พัฒนา และธำรงรักษาไว้ซึ่งอาจารย์ที่มีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ คุณธรรมและจริยธรรม มีการกำหนดภารกิจของอาจารย์ไว้ชัดเจนและมีการประเมินผลการปฏิบัติภารกิจอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

2.3 กระบวนการเรียนการสอน

สถาบันอุดมศึกษามีการจัดเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีการทำแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำรายละเอียดชุดวิชา การใช้นวัตกรรมในการสอน การประเมินผลการเรียน และการประเมินการสอนของอาจารย์

2.4 นักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษามีการจัดระบบการคัดเลือกนักศึกษา และระบบติดตามผลการศึกษาของนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประเมินผลคุณภาพของบัณฑิตทั้งที่ศึกษาต่อและที่ทำงาน

2.5 การวัดผลและประเมินผล

สถาบันอุดมศึกษามีการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ และได้มาตรฐานตามหลักการวัดและประเมินผล

2.6 ปัจจัยเกื้อหนุน

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีอาคารสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน ในหลายรูปแบบเช่น แบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก และแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีห้องสมุด ตำรา หนังสือวารสาร ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีคอมพิวเตอร์สื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสืบค้นและแสวงหาความรู้จากทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีอาณาบริเวณและบรรยากาศที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนิสิตนักศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 : กิจกรรมพัฒนานิสิตนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดแผนงานและโครงการในการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน

3.1 กิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนิสิตนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีความเจริญงอกงามในด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ และสังคม มีกิจกรรมปลูกฝังนักศึกษาให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รักประชาธิปไตย รู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

3.2 ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

สถาบันอุดมศึกษาพึงพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้กลไกนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดการพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านต่าง ๆ

3.3 การให้บริการแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาด้านการประกอบอาชีพ ตลอดถึงการให้บริการช่วยเหลือในการจัดหางานทำแก่นิสิตนักศึกษา

องค์ประกอบที่ 4 : การวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดนโยบายและแผนงานในกาสนับสนุน และส่งเสริมงานวิจัย เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาการเรียนการสอนและการพัฒนาประเทศ

4.1 นโยบาย แผนงานนโยบาย

สถาบันอุดมศึกษามีนโยบาย แผนงาน และระบบการสนับสนุนงานวิจัย เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาการเรียนการสอน และการนำไปใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ

4.2 ทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดหาทรัพยากรให้เพียงพอต่อการส่งเสริมการวิจัยตามนโยบายและแผนงานการวิจัยของสถาบัน มีการเสาะแสวงหาทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน

4.3 ผลงานวิจัย

สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาฐานข้อมูลการวิจัยที่สามารถเผยแพร่ แลกถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารวิชาการซึ่งเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ มีระบบการถ่ายทอดความรู้ใหม่ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

องค์ประกอบที่ 5 : การบริหารทางวิชาการแก่สังคม

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน และการดำเนินงานเพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

5.1 วัตถุประสงค์และแผนงาน

สถาบันอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์และแผนงาน และโครงการเพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคม

5.2 การดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษา มีการดำเนินงานบริการทางวิชาการแก่สังคม ให้สอดคล้องกับพันธกิจของสถาบัน มีการประเมินผลการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผล

องค์ประกอบที่ 6 : การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

สถาบันอุดมศึกษา พึงกำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และมีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และแผนงานที่กำหนดไว้

6.1 วัตถุประสงค์และแผนงาน

สถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์ แผนงานและโครงสร้างเพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

6.2 การดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษา มีการดำเนินงานทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามวัตถุประสงค์และแผนงานที่กำหนดไว้ มีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผล

องค์ประกอบที่ 7 : การบริหารและการจัดการ

สถาบันอุดมศึกษา พึงจัดวางระบบการบริหารที่มีความคล่องตัว มีความสามารถปรับเปลี่ยนระบบ มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ในการบริหารมาใช้ มีโครงสร้างระบบที่สนับสนุนภารกิจหลัก ซึ่งได้แก่การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ

7.1 โครงสร้างและระบบการบริหาร

สถาบันอุดมศึกษา มีการกำหนดโครงสร้าง และระบบการบริหารที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และพันธกิจของสถาบัน มีระบบการสรรหา พัฒนา และประเมินผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษา มีภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และคุณธรรมจริยธรรม

7.2 อำนาจหน้าที่ของบุคลากร

สถาบันอุดมศึกษา มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และขอบข่ายงาน (Job Description) ของบุคลากรแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน

7.3 ระบบการคัดเลือกบุคลากร

สถาบันอุดมศึกษา มีระบบการสรรหา พัฒนา และธำรงรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีการประเมินบุคลากรและพิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรมและเปิดเผย

7.4 ระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

สถาบันอุดมศึกษา มีการจัดวางระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจ

7.5 การมีส่วนร่วมในการบริหาร

สถาบันอุดมศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริการ มีการจัดระบบเพื่อให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจในภารกิจที่สำคัญของสถาบัน

องค์ประกอบที่ 8 : การเงินและงบประมาณ

สถาบันอุดมศึกษาพึงระดมทรัพยากรการเงินจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบัน มีการจัดสรรงบประมาณ ประเมินผลการใช้งบประมาณ และตรวจสอบการเงินและงบประมาณอย่างเป็นระบบ

8.1 แหล่งเงินงบประมาณ

สถาบันอุดมศึกษามีการแสวงหาทรัพยากรการเงินจากแหล่งต่าง ๆ นอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดิน

8.2 การจัดสรรและการตรวจสอบ

สถาบันอุดมศึกษามีระบบการจัดสรร การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและการตรวจสอบการเงินและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 9 : ระบบกลไกการประกันคุณภาพ

สถาบันอุดมศึกษาพึงพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถาบัน

9.1 การประกันคุณภาพภายใน

สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาระบบและกลไกในการประกันคุณภาพภายในซึ่งประกอบด้วยระบบควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและการประกันคุณภาพ

9.2 การประกันคุณภาพภายนอก

สถาบันอุดมศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพที่เอื้ออำนวยต่อการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพโดยหน่วยงานภายนอก

นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544) ยังได้ระบุถึงมาตรฐานการศึกษาที่ใช้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา ไว้ 8 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 : มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต

บัณฑิตเป็นผู้ที่มีคุณภาพ คิดเป็น ทำเป็น มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ รวมทั้งสามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งมีตัวบ่งชี้คุณภาพ ได้แก่

1.1 ร้อยละการได้งานภายใน 1 ปี รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระ และร้อยละเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษา

1.2 ระดับความพึงพอใจของนายจ้าง และ/หรือผู้ประกอบการ และ/หรือผู้ใช้บัณฑิต สํารวจภายใน 1 ปี

มาตรฐานที่ 2 : มาตรฐานด้านการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งด้านความสนใจ ความถนัดการฝึกปฏิบัติการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพได้ ซึ่งมีตัวบ่งชี้คุณภาพ ได้แก่

2.1 มีการปฏิรูปกระบวนการการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมการสร้างประสบการณ์จริง

2.2 ความเห็นของนักศึกษาต่อประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์

2.3 จำนวนกิจกรรม/โครงการของงานกิจการนักศึกษาต่อจำนวนนักศึกษาทั้งหมด

2.4 มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 : มาตรฐานด้านการสนับสนุนการเรียนรู้

การระดมทรัพยากรทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งความร่วมมือจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในภายนอกสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งตัวบ่งชี้คุณภาพ ได้แก่

3.1 จำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าต่อนักศึกษาเต็มเวลา

3.2 งบประมาณดำเนินการจริงต่อนักศึกษาเต็มเวลา

3.3 จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอนต่อจำนวนนักศึกษา

3.4 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในระบบห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่อนักศึกษาเต็มเวลา และ/หรือค่าใช้จ่ายของหนังสือ/วารสาร/ข้อมูลสารสนเทศ ฯลฯ ต่อนักศึกษา

มาตรฐานที่ 4 : มาตรฐานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์

ผลงานวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางและงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพสามารถเผยแพร่ได้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้หลากหลาย ทันสมัย สามารถนำไปพัฒนาสังคมและประเทศได้ ซึ่งมีตัวบ่งชี้คุณภาพ ได้แก่

4.1 จำนวนบทความวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่และงานสร้างสรรค์ที่ประเมินโดยผู้ประเมินอิสระต่อจำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับ

4.2 จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยภายในสถาบันต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ

4.3 จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยภายในสถาบันต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ

มาตรฐานที่ 5 : มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ

การให้บริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคม เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีตัวบ่งชี้คุณภาพ ได้แก่

5.1 จำนวนกิจกรรม/โครงการที่ให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน

5.2 จำนวนการเป็นกรรมการวิชาการ/วิชาชีพ/กรรมการวิทยานิพนธ์ภายนอกสถาบันต่ออาจารย์ประจำทั้งหมด

มาตรฐานที่ 6 : มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาที่มีการบูรณาการตามความเหมาะสม ซึ่งมีตัวบ่งชี้คุณภาพ ได้แก่

6.1 จำนวนกิจกรรมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

6.2 มีการพัฒนาและสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรม

มาตรฐานที่ 7 : มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมีตัวบ่งชี้คุณภาพ ได้แก่

7.1 ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรทุกประเภทต้องบดบังดำเนินการทั้งหมด (ไม่รวมเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการหอพัก โรงพยาบาล ฯลฯ)

7.2 ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการต้องบดบังดำเนินการทั้งหมด หรือจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าบุคลากรในการบริหารจัดการ (Non – Academic) (ไม่รวมเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการหอพัก โรงพยาบาล ฯลฯ)

7.3 ร้อยละของค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของส่วนกลางต้องบดบังดำเนินการทั้งหมด (ไม่รวมเงินในการบริหารจัดการหอพัก โรงพยาบาล ฯลฯ)

7.4 ค่าเสื่อมราคาต่อนักศึกษาเต็มเวลาหรือเทียบเท่า

7.5 ร้อยละของเงินเหลือจ่ายสุทธิต้องบดบังดำเนินการ

มาตรฐานที่ 8 : มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพภายในระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษและสามารถรองรับการประกันคุณภาพภายนอกได้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งมีตัวบ่งชี้คุณภาพ ได้แก่

8.1 มีระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

8.2 ประสิทธิภาพของการประกันคุณภาพภายใน

สรุปความว่า การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ หมายถึง การดำเนินการพัฒนาดัชนีให้ได้มาตรฐานที่ถูกต้องและมีความเหมาะสม สะท้อนภาพรวมการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย สามารถนำตัวบ่งชี้คุณภาพไปเปรียบเทียบ และประมวลผลได้ และทำให้มหาวิทยาลัยมีความชัดเจนและมีวัตถุประสงค์ตรงตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.4 การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ

ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามขั้นตอนต่าง ๆ จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการนำระบบสารสนเทศมาใช้ และพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถเรียกใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน โดยข้อมูลที่ได้อาจดำเนินการจัดเก็บไว้ในรูปแบบเอกสารรายงานต่าง ๆ หรืออาจจัดเก็บในรูปแบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลหลายประเภทสามารถเรียกได้จากฐานข้อมูลปกติ ข้อมูลอีกหลายประเภทอาจจะต้องจัดเป็นการเฉพาะ มีการศึกษาวิจัยเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยและสอดคล้องกับประเด็นปัญหา ข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลาจะเป็นกระจกสำคัญในการศึกษาตนเอง ดังมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2544 : 14)

4.1. การจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา

หลังจากที่หน่วยงานได้จัดทำระบบและกลไก รวมถึงการจัดทำองค์ประกอบและดัชนีประกันคุณภาพเสร็จแล้ว เมื่อนำระบบประกันคุณภาพการศึกษาไปดำเนินการ คณะวิชา/สถาบัน ควรจัดทำคู่มือประกันคุณภาพและคู่มือปฏิบัติงาน เพื่อเป็นเอกสารกำกับการดำเนินงานตามระบบ และกลไกที่กำหนดไว้ ซึ่งคู่มือดังกล่าวจะเป็นเอกสารภายในของคณะวิชา สถาบัน แต่จะเป็นเอกสารอ้างอิงที่สำคัญของรายงานการศึกษาตนเอง

4.2. การทำรายงานการศึกษาตนเอง (self-Study Report – SSR) เป็นเอกสารที่หน่วยงานดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ สถาบัน คณะวิชา หรือภาควิชาจัดทำขึ้น เพื่อรายงานผลการศึกษาตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้สาธารณชนรับทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงจุดแข็ง จุดอ่อนในการดำเนินงานของหน่วยงานนั้น ๆ

วัตถุประสงค์ของรายงานการศึกษาตนเอง

- 1) นำเสนอข้อมูลของหน่วยงาน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงสร้างองค์กร โครงสร้างการบริหารและสถานภาพในปัจจุบัน
- 2) รายงานผลการดำเนินงานหรือความก้าวหน้าการประกันคุณภาพการศึกษา ตามองค์ประกอบคุณภาพหรือปัจจัย ควบคุมคุณภาพที่หน่วยงานกำหนด
- 3) วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน รวมทั้งเสนอจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบคุณภาพให้เข้มแข็ง และแนวทางการปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป
- 4) เป็นเอกสารประกอบการตรวจสอบคุณภาพหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา
- 5) เผยแพร่ผลการดำเนินงานเสนอแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

โดยทั่วไปรายงานการศึกษาตนเอง ควรมีความยาวประมาณ 25-30 หน้ากระดาษ A4 โดยประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ส่วนคือ

- 1) ส่วนนำ
- 2) ส่วนสาระ
- 3) ส่วนสรุป
- 4) ภาคผนวก

4.3. การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

เมื่อสถาบันได้ดำเนินการตามแผนและมีการประเมินภายในครบ 1 ปีแล้ว จะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี (self assessment report-SAR) เพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้รับทราบไม่ว่าจะเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ประเมินภายนอก เพื่อเสนอความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และพร้อมที่จะรับการประเมินภายนอก

สรุปความว่า การจัดทำฐานข้อมูล หมายถึง กระบวนการเตรียมความพร้อมในด้านข่าวสารข้อมูลหรือสารสนเทศ ที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานทุกข้อมูลสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และสามารถนำข้อมูลนั้นไปใช้ได้ทันที โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์ซ้ำอีก

2.5 การตรวจสอบคุณภาพภายใน

การตรวจสอบคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการในการศึกษาวิเคราะห์ ว่าสถาบันมีระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพและได้ปฏิบัติ ตลอดจนมีผลการปฏิบัติตามระบบและกลไกดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2541 : 14)

การตรวจสอบคุณภาพภายในเป็นกระบวนการหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินการประกันคุณภาพ และเพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการหาทางปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบคุณภาพการศึกษามีแนวทางดังนี้ คณะวิชา/สถาบัน/หน่วยงาน แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพเพื่อทำหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์ว่าคณะวิชา/หน่วยงาน มีระบบและกลไกกับการควบคุมคุณภาพตลอดจนได้นำระบบและกลไกดังกล่าวไปดำเนินการและปรากฏผลการดำเนินการเป็นที่ประจักษ์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นทั้งนี้การศึกษวิเคราะห์จะใช้รายงานการศึกษาตนเอง (self-study report) ของคณะวิชา/หน่วยงาน พร้อมทั้งหลักฐานเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนการตรวจเยี่ยมหน่วยงานภายใน คณะวิชา/หน่วยงาน ประกอบเข้าด้วยกัน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2541 : 14)

การตรวจสอบคุณภาพภายในเป็นขั้นตอนต่อจากการควบคุมคุณภาพซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี โดยองค์กรสามารถจัดตั้งผู้ตรวจสอบขึ้นมาเองหรือร่วมมือกันระหว่างสถาบัน หรือขอให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้แต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบคุณภาพภายใน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้มั่นใจว่าระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่พัฒนาไว้เป็นไปตามดัชนีบ่งชี้รวมทั้งได้รับทราบถึงจุดเด่น จุดด้อย และแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2541 : 15)

ผลดีจากการตรวจสอบคุณภาพภายใน คือ การวางระบบงาน ที่มีระบบและกลไกชัดเจน รวมทั้งการพัฒนาฐานข้อมูลที่ได้มาจากการค้นหาและจัดทำหลักฐานซึ่งในอดีตอาจไม่เคยรวบรวมเป็นระบบระเบียบหรือไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์เท่าที่ควร ดังนั้นการได้ฐานข้อมูลมาจะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบระเบียบในการบริหารจัดการ และจะทำให้ระบบการประกันคุณภาพโดยรวมมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2541 : 15)

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบคุณภาพภายใน

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ว่าหน่วยงานมีระบบและกลไกกับการควบคุมคุณภาพในแต่ละองค์ประกอบของคุณภาพ
- 2) มีการปฏิบัติตามระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพที่กำหนด โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานตามดัชนีบ่งชี้คุณภาพ
- 3) ให้ข้อคิดเห็น จุดแข็ง จุดอ่อน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพตามองค์ประกอบและดัชนีบ่งชี้ที่กำหนด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของพบงานวิจัยของ เชวงศักดิ์ เขียวเขิน (2543 : 127) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร

ผลการวิจัยส่วนหนึ่งสรุปได้ว่า การตรวจสอบคุณภาพภายใน ระดับสถาบันมีปัญหาระดับปานกลาง ระดับคณะมีปัญหาระดับปานกลาง ระดับศูนย์หรือสำนักมีปัญหาระดับน้อย และระดับโปรแกรมวิชา มีปัญหาระดับปานกลาง

จากที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า การตรวจสอบคุณภาพภายใน หมายถึง การดำเนินการ ให้มีการตรวจสอบคุณภาพภายใน โดยมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบข้อมูลทั้งจาก เอกสาร หรือโดยการสัมภาษณ์ และการสังเกตสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน นำมาวิเคราะห์ถึง จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข แล้วรายงานให้มหาวิทยาลัยรับทราบเพื่อใช้ในการวางแผนจัดการศึกษาในภาคปีการศึกษาต่อไปให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.6 การประเมินคุณภาพภายใน

การประเมินคุณภาพภายใน หมายถึง การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินการที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แห่งการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ หน่วยงานและเพื่อการพัฒนาปรับปรุง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2543 : 22)

การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการตรวจสอบคุณภาพ แต่ทั้งนี้จะ เน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของคณะวิชา กับดัชนีบ่งชี้คุณภาพในทุกองค์ประกอบของ คุณภาพว่า การดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดมากน้อยเพียงไร โดยจัดเป็น ระดับของการบรรลุเป้าหมาย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2543 : 22)

วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายใน

1. เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาและประเมิน คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตามกรอบแนวทางและวิธีการที่ที่ สำนักงานกำหนด และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงาน
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น - จุดที่ควรพัฒนาของ สถาบันอุดมศึกษา เงื่อนไขของความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา
3. เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบัน และหน่วยงาน
4. เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพ ภายในอย่างต่อเนื่อง
5. เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันต่อ หน่วยงานในภายในสถาบันอุดมศึกษา

การประเมินภายนอกจะเน้นที่ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output และ Outcome) เป็นส่วน ใหญ่ รวมทั้งความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ของผลการดำเนินการ ดังนั้นเพื่อให้การประกัน คุณภาพภายในสอดคล้องกับกระบวนการการประกันคุณภาพภายนอก การประเมินภายในจึงควรเน้น เรื่องของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และ ผลการดำเนินงานภายในองค์กร

กระบวนการประเมินคุณภาพ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดดัชนี และเกณฑ์การประเมิน
2. ขั้นตอนและวิธีการประเมิน
3. การรวบรวมข้อมูลและการวัดผลโดย
 - การศึกษาเอกสารและข้อมูล
 - การเยี่ยมชม
 - การสัมภาษณ์
4. การตัดสินและการให้ข้อมูลป้อนกลับ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2546 : 75 – 76) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งได้วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้ผลประเมินดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า ผู้รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่าประกอบด้วยความเป็นหลักประกันแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการมีระบบและกลไกในการควบคุมคุณตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานตามดัชนีบ่งชี้ที่กำหนด เป็นลักษณะที่เด่นกว่าลักษณะอื่นมาก โดยมีผู้รับผิดชอบส่วนน้อยที่ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาครอบคลุมไปถึงลักษณะของการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

ด้านการตระหนักถึงความจำเป็นและเหตุผลที่ต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเกือบทั้งหมด ตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า การประกันคุณภาพการศึกษาจะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สอดคล้องกันทั้งผู้รับผิดชอบในระดับสถาบันและระดับคณะวิชา/หน่วยงาน ส่วนเหตุผลที่ต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษาที่รับผิดชอบเพียงส่วนน้อยในระดับสถาบันตระหนักถึง ได้แก่ การให้ข้อมูลแก่สาธารณชน ในขณะที่รับผิดชอบเพียงส่วนน้อยในระดับคณะวิชา/หน่วยงานตระหนักว่าความแตกต่างของคุณภาพสถานศึกษาและบัณฑิตเป็นเหตุผลที่สำคัญที่ทำให้สถาบันการศึกษาต้องมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

ด้านการรับรู้ถึงระบบและกลไกของการประกันคุณภาพ พบว่า ผู้รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ถึงระบบและกลไกที่สถาบันของตนใช้การประกันคุณภาพการศึกษา โดยผู้รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถาบันมากกว่ารับรู้ถึงระบบและกลไกดีกว่าผู้รับผิดชอบระดับคณะวิชา/หน่วยงาน นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้รับผิดชอบ ระหว่างคำ 2 คำ คือ “ระบบ” มากกว่า “กลไก” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้รับผิดชอบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษายังสับสน ไม่เข้าใจกระจ่างชัดถึงนิยามและลักษณะของ “กลไก” นอกจากนี้ยังอาจสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของผู้รับผิดชอบ ซึ่งดูเหมือนว่าจะใส่ใจในเรื่อง

ของ “ระบบ” มากกว่าเรื่องของ “กลไก” แม้ว่าทั้ง “ระบบ” และ “กลไก” จะเป็นคำสำคัญอันเป็นกุญแจไปสู่ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาก็ตาม

2. ความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

ด้านนโยบาย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กำหนดนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและแนวปฏิบัติ ของทบวงมหาวิทยาลัย อย่างน้อย 1 ประเด็น โดยนโยบายที่กำหนดสอดคล้องกันมากที่สุดมี 3 ประเด็น คือ 1) การกำหนดหลักการและแนวทางปฏิบัติ 2) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา และ 3) การมีกลไกในการตรวจสอบและประเมินผล ขณะที่นโยบายอีก 2 ประเด็น คือ 3) การสนับสนุนให้หน่วยงานภายนอกได้เข้าร่วมมีส่วนร่วม และ 5) การส่งเสริมให้มีระบบการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณชน พบว่ามีข้อกำหนดนโยบายถึงน้อยมาก

ด้านแผนการประกันคุณภาพการศึกษา และแผนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนประกันคุณภาพการศึกษา และในส่วนของแผนปฏิบัติการนั้น พบว่า สถาบันต่าง ๆ มีการวางแผนการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ แผนการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบ แผนการกำหนดองค์ประกอบและดัชนีชี้วัด และแผนการกำหนดผู้รับผิดชอบ ตามลำดับ ส่วนแผนที่มีการระบุน้อยที่สุด ได้แก่ แผนประเมินคุณภาพภายใน และแผนพัฒนาระบบฐานข้อมูลตามลำดับ และในส่วนของแผนปฏิบัติการ พบว่า หน่วยงานต่าง ๆ มีแผนแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ แผนการจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง ในขณะที่แผนประชาสัมพันธ์ แผนจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบ และแผนพัฒนาระบบฐานข้อมูล เป็นกลุ่มแผนที่มีการกำหนดในหน่วยงานจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนหน่วยงานทั้งหมด

3. สภาพปัญหา อุปสรรค ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและผลกระทบของการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

ด้านปัญหาอุปสรรคในการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า มีปัญหาอุปสรรคในการประกันคุณภาพการศึกษาเกิดขึ้นในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงาน ทั้งในขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจ การกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ การแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบ การกำหนดผู้รับผิดชอบ การพัฒนาและกลไก การกำหนดองค์ประกอบและดัชนีชี้วัด การพัฒนาระบบฐานข้อมูล การศึกษาตนเอง และการจัดทำรายงาน การตรวจสอบคุณภาพและการประเมินคุณภาพภายใน การประเมินการประกันคุณภาพ และการเตรียมพร้อมรับการประกันคุณภาพภายใน การประเมินการประกันคุณภาพ และการเตรียมพร้อมรับการประเมินจากภายนอก โดยพบว่าปัญหาในขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจซึ่งประสบปัญหาบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาเด่นชัดที่สุด นอกจากนี้ยังพบปัญหาในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการประกันคุณภาพศึกษา สภาพปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินงานน้อย เนื่องจากบุคลากรหรือคณะกรรมการมีภาระงานประจำมาก ปัญหาการใช้ทรัพยากรด้านงานการเงิน และทรัพยากรหรือคณะกรรมการมีภาระงานประจำ

มาก ปัญหาค่าใช้จ่ายทรัพยากรด้านการเงิน และทรัพยากรด้านบุคลากร ได้แก่ การมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน และบุคลากรที่ไม่เพียงพอ

จากที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการตัดสินและรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนการจัดการศึกษาให้มหาวิทยาลัยได้รับทราบ

3. การจัดทำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3.1 ประวัติการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2436 และได้เปิดการสอนในรูปแบบของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2489 เป็นต้นมา ดำเนินการศึกษาโดยแบ่งการศึกษาออกเป็นระดับเตรียมอุดมและอุดมศึกษาหรือปริญญาตรี และได้ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรมาหลายยุคหลายสมัย ปัจจุบันเปิดสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างเดียว โดยใช้หลักสูตรปริญญาศาสตรบัณฑิตปี พ.ศ. 2543 ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 คณะวิชา ดังนี้ คือ

- (1) คณะศาสนาและปรัชญา
- (2) คณะมนุษยศาสตร์
- (3) คณะสังคมศาสตร์
- (4) คณะศึกษาศาสตร์

หลักสูตรปริญญาศาสตรบัณฑิตในปัจจุบันมีหลายสาขาวิชาเอก อาทิ สาขาวิชาพุทธศาสตร์ สาขาวิชาปรัชญา สาขาวิชาภาษาไทย โดยมีระยะเวลาการเรียนภาคทฤษฎี 4 ปี หรือ 8 ภาคการศึกษา และภาคปฏิบัติศาสนกิจ 1 ปี ภาคทฤษฎีจะต้องเรียนให้ครบตามจำนวนของหน่วยกิตที่ระบุเอาไว้ในหลักสูตร โดยเฉลี่ยประมาณ 135 หน่วยกิต ซึ่งมีตารางแสดงโครงสร้างของหลักสูตรและหน่วยกิตที่จะต้องศึกษาตามหลักสูตร ดังนี้

ตาราง 1 โครงสร้างของหลักสูตรและจำนวนหน่วยกิต

อันดับ	รายการ	จำนวนหน่วยกิต
1	หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	30
2	หมวดวิชาเฉพาะ	99
3	หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า	6
		รวมไม่น้อยกว่า 135 หน่วยกิต

หลักสูตรปริญญาศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2543 นี้ ได้ปรับปรุงแก้ไขมาจากหลักสูตรปริญญาศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2436 เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางวิชาการสมัยปัจจุบันและพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นักศึกษาที่ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศาสนศาสตร์ครบตามเวลา 4 ปีแล้ว ต้องปฏิบัติตาม
 ธรรมเนียมและปฏิบัติศาสนกิจหรือปฏิบัติงานในภาคสนาม ตามเงื่อนไขของหลักสูตร ดังนี้

1. ปฏิบัติธรรมเนียมในสถานที่และตามระยะเวลาที่มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยกำหนดเป็นคราว ๆ ไป
2. ปฏิบัติศาสนกิจหรือปฏิบัติงานข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้
 - 2.1 ปฏิบัติศาสนกิจหรือปฏิบัติงานในต่างจังหวัดตามคำสั่งของมหาวิทยาลัย
 - 2.2 เป็นเจ้าหน้าที่ช่วยงานในมหาวิทยาลัย
 - 2.3 ปฏิบัติศาสนกิจหรือปฏิบัติงานในศาสนสถาน โดยผู้ปกครองแจ้งความจำนงต่อ
 มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยอนุมติ

นักศึกษาที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของหลักสูตรนี้ ต้องรายงานกิจการที่ทำต่อมหาวิทยาลัยมหา-
 มกุฏราชวิทยาลัยเพื่อให้ออกคิดเป็นคะแนนภาคสนามหรือประเมินผล แต่จะไม่นำมาคิดเป็นหน่วยกิต
 เป็นแต่คำนึงถึงความสมบูรณ์ 3 ชั้น ตามแนวปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัย คือ ปรีชาปฏิบัติ ปฏิบัติ
 และปฏิเวธ ทั้งนี้ เพื่อให้นักศึกษาได้แสดงปฏิภาณคุณแก่พระพุทธศาสนาและมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็น
 มหาวิทยาลัยเฉพาะทางพระพุทธศาสนาที่ให้วิชาการด้านพระพุทธศาสนาและเพื่อให้นักศึกษามี
 ประสบการณ์ในด้านปฏิบัตินอกห้องเรียน

นักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศาสนศาสตร์แล้ว มีสิทธิได้รับปริญญา
 ศาสนศาสตร์ในสาขาที่ตนเรียนตามระเบียบของมหาวิทยาลัย

ในเวลาต่อมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 เมื่อนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช-
 วิทยาลัย จึงได้ขยายการศึกษาจากส่วนกลางออกสู่ส่วนภูมิภาค โดยจัดตั้งเป็นวิทยาเขต ปัจจุบัน
 มหาวิทยาลัยมีวิทยาเขตทั้งสิ้น 7 แห่ง คือ

1. วิทยาเขตมหาชิรลวงกรณราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. วิทยาเขตสิรินทรราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่ จังหวัดนครปฐม
3. วิทยาเขตอีสาน ตั้งอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น
4. วิทยาเขตล้านนา ตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่
5. วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ตั้งอยู่จังหวัดนครศรีธรรมราช
6. วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ที่จังหวัดร้อยเอ็ด
7. วิทยาเขตศรีล้านช้าง ตั้งอยู่ที่จังหวัดเลย

ครั้นต่อมา มหาวิทยาลัย ได้ตระหนักเห็นว่า วิชาการทางพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นและมี
 ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาจำเป็นต้องมีความรู้
 ความสามารถในการสอนธรรมะที่ทันสมัย และทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
 และวิทยาการต่างๆ จึงอนุมติให้เปิดดำเนินการจัดตั้งโครงการบัณฑิตขึ้น เพื่อทำการสอนใน
 ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เรียกว่า “บัณฑิตวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมหามกุฏราช
 วิทยาลัย” เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2530 และได้เปิดทำการสอนในระดับปริญญาโท ครั้งแรกเมื่อวันที่ 3
 มิถุนายน พ.ศ. 2531 ภายใต้อัฒตยาจารย์บวช (ศน.ม) โดยได้รับความเห็นชอบจากสภา
 วิทยาลัย ปัจจุบันมีหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาต่างๆ หลายสาขา เช่น

1. สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
2. สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

3.2 ปรัชญา

“ความเป็นเลิศทางวิชาการ ตามแนวพระพุทธศาสนา”

3.3 ปณิธาน

มุ่งเน้นให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลิตบัณฑิตให้มีความเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา พัฒนาการบวรการดำรงชีวิต ในสังคมด้วยศีลธรรม ชี้นำและแก้ปัญหาสังคมด้วยหลักพุทธธรรมทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

3.4 วัตถุประสงค์หลัก

- 1) ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการพระพุทธศาสนาในระดับชาติและนานาชาติ
- 2) ผลิตบัณฑิต ให้เป็นคนดี คือ พุทธดี ตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา
- 3) บริการวิชาการทางพระพุทธศาสนาแก่สังคมให้เกิดสัมฤทธิ์เป็นประจักษ์ชัดเจน ต่อสังคมไทยและสังคมโลก
- 4) ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้รู้และสร้างสังคมไทยให้มีความเข้มแข็งทางสังคมศาสตร์ และมีคุณภาพทั้งด้านความรู้และความประพฤติ
- 5) ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้รู้และสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา การเรียนรู้ และเป็นศูนย์กลางทางวิชาการพระพุทธศาสนาเถรวาท
- 6) ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้รู้ และสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งสมานฉันท์ ความเอื้ออาทรต่อกันและความสามัคคี โดยใช้หลักสาราณียธรรมและพรหมวิหารธรรม
- 7) สร้างระบบการบริหารองค์การให้เป็นองค์การที่มีลักษณะของความเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางพระพุทธศาสนาและมีมาตรฐานระดับสากล

3.5 การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏวิทยาลัย

3.5.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะด้านในทางพระพุทธศาสนา แต่ถึงกระนั้น มหาวิทยาลัยก็ต้องได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่น เพื่อให้ทราบโครงสร้างการบริหารงานมหาวิทยาลัยตามหลักภารกิจทั้ง 4 คือ การเรียนการสอน การวิจัย การเผยแผ่ความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้แก่สังคม และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อีกทั้งมหาวิทยาลัยก็อาศัยพื้นที่ของวัดเป็นที่ตั้ง การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย

ก็ต้องมีสาระการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาเป็นฐาน แล้วบูรณาการทั้งวิชาการทางพระพุทธศาสนาและวิชาการอื่น ๆ ดังนั้น มหาวิทยาลัยได้พิจารณาเห็นสมควรดำเนินการส่งเสริม และพัฒนา การศึกษาในมหาวิทยาลัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพตามมาตรฐานสากลทั่วไป จึง ได้ประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยขึ้น เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านคุณภาพการศึกษาของ มหาวิทยาลัยอย่างมีระบบและมีกลไกที่เหมาะสม (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547 : 29)

3.5.2 ความจำเป็นที่ต้องมีการประกันคุณภาพ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาใน ตัวเอง และผลสรุปแบบการประกันคุณภาพให้เข้ากับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา คือ เน้นการทำงานใน 4 ลักษณะคือ (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547 : 27 - 29)

1. กระบวนการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ
2. กระบวนการวิจัยและผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ
3. กระบวนการบริการทางวิชาการแก่สังคม เพื่อผลงานที่มีคุณภาพ
4. กระบวนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อผลงานที่มีคุณภาพ และกระบวนการ

เพื่อให้คุณภาพเกิดขึ้นตามเป้าประสงค์ที่ได้วางไว้ อีกทั้งต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ 3 อย่าง คือ

4.1 กระบวนการบริหารจัดการที่โปร่งใส มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

กระบวนการด้านงบประมาณ รายได้ ที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

4.2 กระบวนการประกันคุณภาพภายในและภายนอก

จะเห็นได้ว่า การดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าวนี้ สะท้อนให้เห็นว่า แม้แต่มหาวิทยาลัยสงฆ์เองก็ต้องการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และทัดเทียมกันกับ มหาวิทยาลัยทางฝ่ายอาณาจักรเช่นเดียว ดังนั้นการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยจึงต้องอิง อาศัยหลักการ แนวคิด และแบบแผนการดำเนินการเหมือนฝ่ายอาณาจักรนั่นเอง

นอกจากประเด็นดังกล่าวมา ยังมีปัจจัยอีกหลายประการ ที่ทำให้มหาวิทยาลัยเองจะต้อง ตื่นตัวเพื่อรองรับการประเมินจากภายนอก คือต้องเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรในสังกัดหน่วย งานต่าง ๆ ให้รีบเร่งการทำงาน เตรียมการวางแผนตั้งแต่เนิ่นๆ ปัจจัยที่ทำให้มหาวิทยาลัยต้องรีบดำเนินการก็ เพราะสภาวะแวดล้อมจากภายนอก (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547 : 28) คือ

1. กระแสโลกาภิวัตน์ เป็นกระแสเปลี่ยนแปลงในสังคม การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นทุก ทาง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและวัฒนธรรม จะเห็น ได้ว่ามีการจัดระเบียบเศรษฐกิจการค้าโลกใหม่ เกิดการรวมตัวของประเทศคู่แข่งทางการค้า จัดตั้ง เขตการค้าระหว่างประเทศ เช่น APEC, AFTA ฯลฯ มีมาตรการในการกีดกันทางการค้า ซึ่งสิ่ง เหล่านี้ทั้งหมด ย่อมส่งผลกระทบต่อระเบียบเศรษฐกิจ และสังคมโลก อันเป็นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นี้ เป็นไปอย่างรวดเร็ว รุนแรง และกว้างขวาง คลอบคลุมและส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตทุก

ด้าน จึงเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดปัญหาตามมา และในขณะเดียวกัน ย่อมส่งผลให้เกิดความต้องการคนมีคุณธรรมและมีความรู้ความสามารถสูง

2. ปัจจัยที่กำหนดคุณภาพไม่น่าพึงพอใจ เป็นปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขกำหนดคุณภาพ เช่น ครู อาจารย์มีคุณวุฒิต่ำ ไม่มีผลงาน ความล้าสมัยและความไม่เพียงพอของสื่ออุปกรณ์ ฯลฯ

3. นโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2539 ทบวงมหาวิทยาลัยได้ประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 เพื่อเป็นแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

4. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีการตรวจสอบคุณภาพของการศึกษาทุกระดับ โดยกำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้ทุกหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการประเมินและเสนอรายงานประจำปีต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน นอกจากนี้รัฐบาลยังจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีหน้าที่ในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา ต่างๆ ด้วย อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี

5. W.T.O ได้ออกกฎให้มีการแข่งขันการค้าระหว่างประเทศอย่างเสรีมากขึ้น จึงกลายเป็นว่า การศึกษาก็เป็นเรื่องของการค้าอย่างหนึ่ง มหาวิทยาลัยของต่างประเทศสามารถตั้งในประเทศไทย และมหาวิทยาลัยของไทยก็สามารถตั้งในต่างประเทศได้ ทั้งนี้เพราะถือกันว่าการศึกษาเป็นการบริการให้แก่ประชาชน (public service) ฉะนั้น โดยกฎนี้มหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพมาตรฐานเท่านั้นที่จะอยู่รอดได้ ส่วนมหาวิทยาลัยที่ไม่มีคุณภาพก็จะได้รับผลกระทบและอาจถึงกับอยู่ไม่ได้ในที่สุด

6. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร โดยพระราชบัญญัตินี้มีผลให้สถาบันอุดมศึกษา จะต้องให้ข้อมูลสาธารณะ (public information) ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ผู้ว่างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาลและประชาชนทั่วไป สังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่มีความโปร่งใส (transparency) และความรับผิดชอบซึ่งตรวจสอบได้ (accountability)

3.5.3 นโยบายในการประกันคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยได้พิจารณาเห็นสมควรดำเนินการส่งเสริม และพัฒนาการศึกษาในมหาวิทยาลัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพตามมาตรฐานสากลทั่วไป จึงได้ประกาศนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยขึ้น เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2544 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยอย่างมีระบบและกลไกที่เหมาะสม (มหาวิทยาลัย. 2547 : 29 – 33) ดังต่อไปนี้

1. เร่งให้มีการพัฒนากลไกและระบบประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ เพื่อทำหน้าที่กำหนดแนวทางการดำเนินงาน จัดทำคู่มือควบคุมคุณภาพของมหาวิทยาลัย

2. เร่งดำเนินการประกันคุณภาพ โดยระยะเริ่มแรกนี้ให้มุ่งเน้นคุณภาพบัณฑิต ซึ่งมีการกำหนดปรัชญา ปณิธานและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย การวางแผนการดำเนินงาน การประเมินแผนงาน จัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยอาศัยวิธีการประเมินหลักสูตร บริหารหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง มีระบบการสรรหา พัฒนาบุคลากรทางสายงาน อาทิ คณะครูอาจารย์ให้มีการพัฒนาองค์ความรู้อย่างอิสระเสรี

3 สนับสนุนให้พนักงาน หรือสถาบันต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย

4 ส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลข่าวสาร และผลจากกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย มาเผยแพร่ต่อสังคมภายนอก

3.5.4 กระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย คือ การกำหนดให้มีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมิน การดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพ ตามดัชนีบ่งชี้ ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นหลักประกันแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและให้สาธารณชนมั่นใจในตัวสถาบัน/คณะวิชานั้นๆ สามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพและพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพและรับรองมาตรฐานจากภายนอก

สำหรับแนวทางในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547 : 35 - 40) มีดังนี้

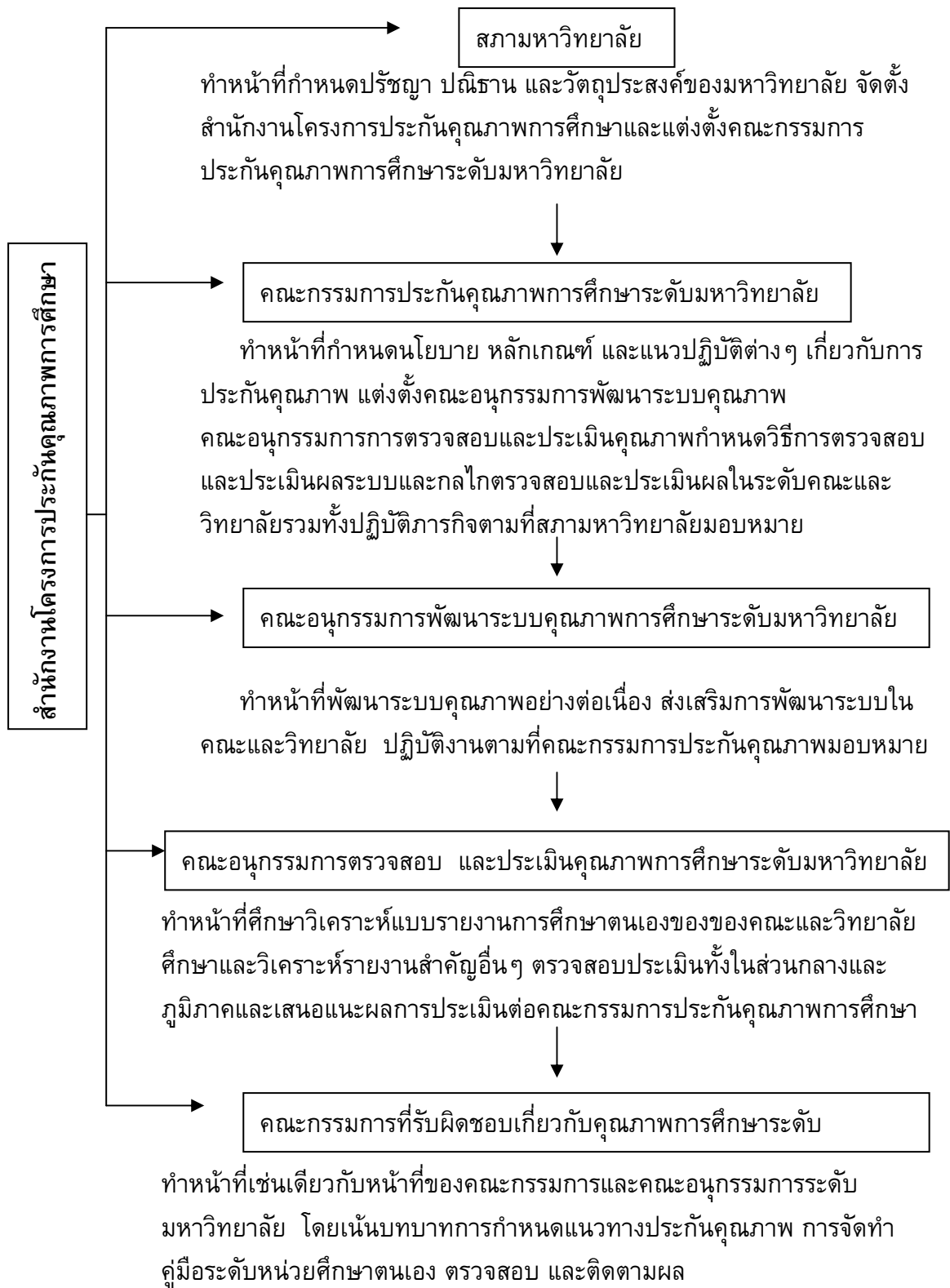
3.5.5 การควบคุมคุณภาพการศึกษา

ในขั้นตอนของการควบคุมคุณภาพ ทางมหาวิทยาลัยเองได้จัดให้มีระบบกลไกแต่ละองค์ประกอบของคุณภาพ เพื่อกำกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้ได้ผลตามตัวบ่งชี้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ

มหาวิทยาลัยดำเนินการจัดระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพภายในขึ้นสองส่วน โดยส่วนแรกให้ยึดปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยรวมทั้งองค์ประกอบของคุณภาพและตัวบ่งชี้คุณภาพที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนดและส่วนที่สองให้ยึดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กำหนด ซึ่งได้ยึดถือเป็นแนวทางในการจัดทำกลไกระบบประเมินคุณภาพ

กลไกที่ทางมหาวิทยาลัยได้วางไว้อันเป็นปัจจัยสำคัญ ได้แก่ สำนักงานโครงการประกันคุณภาพการศึกษา คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบคุณภาพการศึกษา และคณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งมหาวิทยาลัยจัดตั้งและแต่งตั้งขึ้น โดยให้มีบทบาทหน้าที่ และความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นภายในมหาวิทยาลัยตามระบบ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แนวทางการทำงานในมหาวิทยาลัย

ที่มา : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547. คู่มือประกันคุณภาพ. หน้า 36.

3.2.6 การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและคุณลักษณะอย่างเป็นระบบ

มหาวิทยาลัยได้รวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลตามพันธกิจ 4 ประการ และข้อมูลที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนเชิงบริหารจัดการ (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547 : 37)

ข้อมูลโดยทั่วไปจะอยู่ที่หน่วยงานระดับคณะและหน่วยงานสายสนับสนุน แต่จะอยู่กระจัดกระจายไม่เป็นระบบ เรียกใช้ยาก ซึ่งถ้าจัดทำเป็นฐานข้อมูลอย่างมีระบบ จะทำให้บริหารงานได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ซึ่งการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวนี้ ถ้าจะให้ง่าย ควรใช้คอมพิวเตอร์มาช่วย โดยสร้างโปรแกรมจัดเก็บข้อมูลที่สามารถตรวจสอบ เพิ่มเติม และแก้ไขได้

3.2.7 การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเพื่อทำหน้าที่ ดังนี้ คือ (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547 : 37 - 40)

1. ศึกษาและวิเคราะห์แบบรายงานการศึกษาตนเอง (Self - study report : SSR) ของคณะมหาวิทยาลัย
2. ศึกษาวิเคราะห์รายงานที่สำคัญอื่นๆ ของคณะและวิทยาลัย
3. ตรวจสอบ และประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะและวิทยาลัย
4. เยี่ยมชมคณะทั้งส่วนกลางและวิทยาเขต และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะ และวิทยาลัย
5. เขียนสรุปรายงานเยี่ยมชมคณะและวิทยาลัย และเสนอแนะผลการประเมินต่อคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา

3.2.8 วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของมหาวิทยาลัย มีดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ว่าหน่วยงานมีระบบและกลไกกำกับกับการควบคุมคุณภาพในแต่ละองค์ประกอบของคุณภาพ
 2. เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ว่ามีการปฏิบัติตามระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพที่กำหนด โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้คุณภาพ
 3. เพื่อให้ข้อคิดเห็น จุดแข็ง จุดอ่อน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่กำหนด
- คุณสมบัตินี้ของคณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
มหาวิทยาลัย กำหนดคุณสมบัตินี้ของคณะอนุกรรมการตรวจสอบภายใน ไว้ดังนี้

คุณสมบัตินี้เฉพาะ

1. มีประสบการณ์ด้านการสอนในมหาวิทยาลัยไม่ต่ำกว่า 5 ปี หรือเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยหรือเป็นบุคคลภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญสาขาที่ตรวจสอบ

2. ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับรอง หรือเคยทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพ

3. มีความรู้ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพการศึกษา
 4. มีความเชื่อมั่นในระบบประกันคุณภาพการศึกษา
 5. มีความเข้าใจกระบวนการทำงานของมหาวิทยาลัยตามองค์ประกอบ 9 ด้าน
- คุณสมบัติทั่วไป**

1. มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม
2. มีทักษะในการติดต่อสื่อสารอย่างกัลยาณมิตร
3. มีทัศนคติที่กว้างและลึก
4. มีความหนักแน่น สุขุมรอบคอบ
5. มีทักษะในการคิด และวิเคราะห์
6. มีความโปร่งใสและเป็นกลาง

องค์ประกอบของคณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณภาพภายในไว้ชุดหนึ่ง จำนวน ประมาณ 13 – 15 รูป/คน โดยมีองค์ประกอบของคณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณภาพประกอบด้วย ประธานคณะอนุกรรมการ รองประธานคณะอนุกรรมการ คณะอนุกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วย เลขานุการ อย่างไรก็ตาม ในการตรวจสอบครั้งหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องมีคณะอนุกรรมการตรวจสอบ จำนวน 13 – 15 รูป/คน แต่อย่างน้อยควรประกอบด้วย ประธาน ผู้ตรวจสอบ และเลขานุการ ซึ่งรวมแล้วประมาณ 3 – 5 รูป/คน

หลักการในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยกำหนดให้ คณะอนุกรรมการตรวจสอบ ทำการตรวจสอบตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ว่ามีระบบและกลไกในการกำกับ ควบคุมคุณภาพในแต่ละ องค์ประกอบ
2. ศึกษาและวิเคราะห์ว่ามีปฏิบัติตามระบบ และกลไกการควบคุมคุณภาพที่กำหนด โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้คุณภาพ
3. ให้ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่กำหนด

3.2.9 ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

คณะอนุกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน อาจจะใช้เวลา 3 – 5 วัน ในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน ซึ่งจำนวนวัน ขึ้นอยู่กับจำนวนหน่วยงาน/คณะ/วิทยาลัย ที่รับการตรวจสอบ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. ศึกษาวิเคราะห์รายงานการศึกษาตนเอง (SSR)
2. ศึกษาเอกสารและคู่มือประกันคุณภาพของหน่วยงาน/คณะ/วิทยาลัย
3. ประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานและการแบ่งงาน
ทำแผนการตรวจเยี่ยม
ติดต่อประสานงานเกี่ยวกับเรื่องวัน เวลา เพื่อตรวจเยี่ยม
ขั้นตอนตรวจสอบ

1. ไปที่หน่วยงาน/คณะ/วิทยาลัย ตามเวลาที่นัดหมายเพื่อพบกับผู้บริหาร และแจ้ง
วัตถุประสงค์ก่อนการตรวจสอบ

2. ดำเนินการตรวจสอบ จากเอกสาร ฐานข้อมูล ที่หน่วยงาน/คณะ/วิทยาลัย
จัดเตรียมไว้ และอาจหาข้อมูลเพิ่มเติมจากการสอบถามผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง

3. ประชุมเพื่อสรุปผลการตรวจสอบเมื่อสิ้นวันตรวจสอบ

ขั้นวิเคราะห์และพิจารณาผลการตรวจสอบ

1. วิเคราะห์หน่วยงาน/คณะ/วิทยาลัย ว่ามีระบบกลไก และมีการดำเนินงานตาม
องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพที่ระบุไว้หรือไม่ พร้อมทั้งวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และให้
ข้อเสนอแนะ

2. พิจารณาผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ขั้นเขียนรายงานผลการตรวจสอบ

1. เขียนเพื่อตอบข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบครอบคลุมทุกประเด็น

2. เขียนในเชิงสรุปซึ่งเป็นผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล และหลักฐานทั้งหมด

3. เขียนในเชิงให้เกิดการพัฒนาหน่วยงาน/คณะ/วิทยาลัย โดยชี้ให้เห็นปัญหาของ
ระบบและกลไก

4. เขียนระบบและกลไก

5. เขียนรายงานตามข้อเท็จจริงและส่งผลรายงานตามกำหนด

6. เขียนตามแบบฟอร์มรายงานผล (ตามเอกสารในภาคผนวก) และควรมีความยาว

5 –10 หน้ากระดาษ A

ขั้นให้ข้อมูลย้อนกลับ

1. จัดให้มีการประชุมร่วมกับผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงาน/คณะ/วิทยาลัย รวมทั้งผู้สนใจ

2. นำเสนอผลการตรวจสอบโดยวาจาประมาณ 30 นาที

3. ส่งรายงานผลการตรวจสอบแก่หน่วยงาน/คณะ/วิทยาลัย

4. เสนอผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย

3.2.10 การประเมินคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจะเน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงาน
ทั้งในตัวมหาวิทยาลัย/คณะ/วิทยาลัย กับตัวบ่งชี้คุณภาพในทุกองค์ประกอบของคุณภาพว่า การ

ดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดมากน้อยเพียงไร โดยจัดเป็นระดับของการบรรลุเป้าหมาย (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547 : 40 – 43)

3.2.11 หลักการประเมินคุณภาพ

มหาวิทยาลัยยึดถือแนวทางที่ว่า การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของสงฆ์นั้น ขึ้นอยู่กับศักยภาพทั้งภายในและภายนอก ซึ่งเกิดขึ้นจากการตรวจที่ถูกต้องแม่นยำ ทั้งในทฤษฎี หลักการ และปณิธานอุดมการณ์ อันเครื่องมือที่จะทำให้เกิดการพัฒนา ก็คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา ที่ต้องครอบคลุมทั้งการประเมินคุณภาพจากภายนอก สถาบันอุดมศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษา

3.2.12 การประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอก มีหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิด หรือการให้คุณ - ให้โทษ
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง (Evidence – based) และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)
3. มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับควบคุม
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
5. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาของชาติตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยให้ออกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถาบันสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถาบันและผู้เรียน

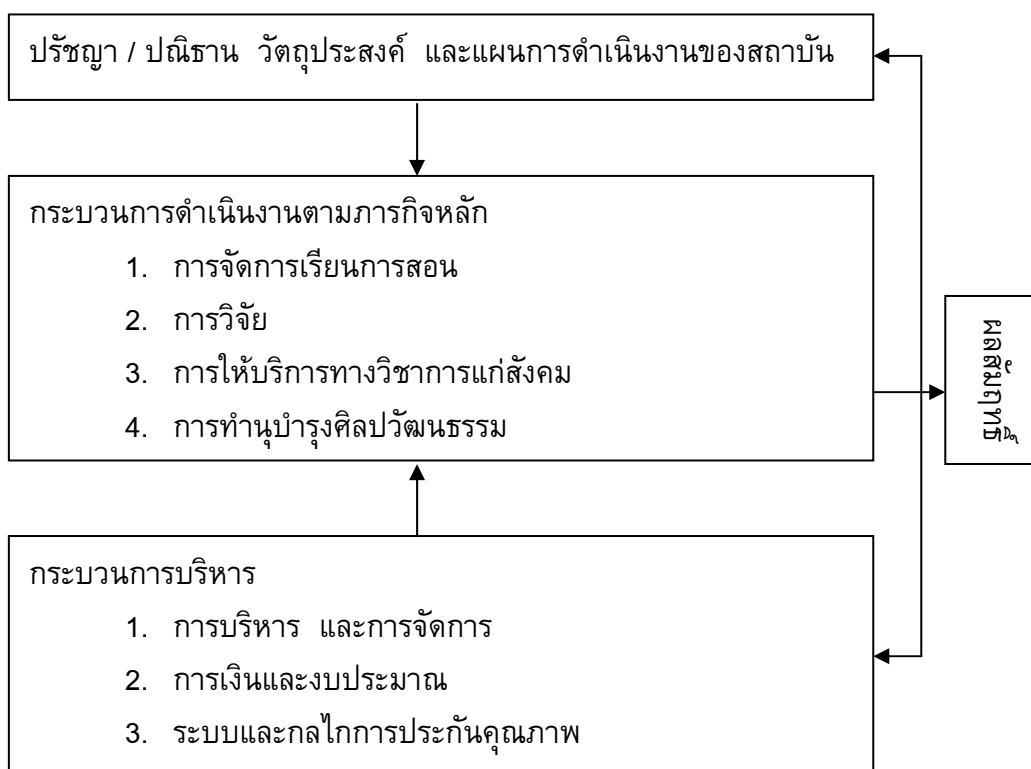
3.2.13 การประเมินคุณภาพภายใน

การประเมินคุณภาพภายใน มีหลักในการประเมิน ดังต่อไปนี้

1. การประเมินภายในเริ่มด้วยการศึกษาตนเองของมหาวิทยาลัย/คณะ/วิทยาลัย ที่รับผิดชอบ
2. ประเมินตามภารกิจหลักทั้ง 4 ประการ ของมหาวิทยาลัย /คณะ/วิทยาลัย
3. ผู้บริหาร/คณาจารย์ และนักศึกษา มีส่วนร่วมในการประเมิน
4. ประเมินเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ระบบประกันคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547 : 45 – 46) พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงองค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเอง ดังนั้น จึงได้กำหนดองค์ประกอบเพื่อให้ง่ายต่อการประเมินตรวจสอบ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิองค์ประกอบประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ที่มา : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2547. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. หน้า 46.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในฐานะมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เริ่มการพัฒนา
ระบบประกันคุณภาพการศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐอื่นๆ โดยมีระบบประกัน
คุณภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นแนวทาง ทั้งนี้การดำเนินงานประกันคุณภาพต้องม
ีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกันในวิทยาเขต วิทยาลัยศาสนศาสตร์ คณะ และหน่วยงานที่
รับผิดชอบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในครั้ง นี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2549 ประกอบด้วย ผู้บริหาร 74 รูป/คน และอาจารย์ 347 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 421 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2549 ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของยามาเน่ (Yamane. 1967 : 886-887) จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เนื่องจากประชากรที่เป็นผู้บริหารมีจำนวนน้อยจึงใช้ผู้บริหารที่เป็นประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 243 รูป/คน ดังแสดงในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร	74	74
อาจารย์	347	169
	421	243

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจากเอกสาร ตำรา และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามและงานวิจัยของ จตุพล ยงศร (2547 : 70 - 78) และ โชติกา วรรณบุรี (2547 : 101 - 110) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scales) ตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert)
3. นำข้อมูลจากข้อ 1 และ ข้อ 2 มาสร้างแบบสอบถาม ได้แบบสอบถาม จำนวน 64 ข้อ จำแนกเป็นข้อคำถาม ด้านความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร 10 ข้อ ด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ 11 ข้อ ด้านการพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ 10 ข้อ ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ 13 ข้อ ด้านการตรวจสอบคุณภาพใน 9 ข้อ และด้านการประเมินคุณภาพภายใน 11 ข้อ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน
7. หาค่าอำนาจจำแนก ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้ร้อยละ 25 ของกลุ่มสูงและร้อยละ 25 ของกลุ่มต่ำ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 123) วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ไว้เป็นข้อคำถามเพื่อการวิจัย ได้ข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 64 ข้อ (ภาคผนวก ง)
8. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 :125) แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98
9. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากร ต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหามกุฏราชวิทยาลัย ใน 6 ด้าน ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร การพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ การพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพ การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้ค่านำหนักคะแนนของข้อคำถามในแบบสอบถามดังนี้

5	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความในระดับมาก
3	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความในระดับน้อย
1	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสมในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากร ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ใน 6 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ติดต่อกับอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหงวิทยาลัยในส่วนกลาง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
3. นำหนังสือแนะนำตัวและแบบสอบถามไปติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 243 ฉบับ ได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 199 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.89 หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงวิทยาลัย ต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหงวิทยาลัย ต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน ในตัวแปรด้านสถานภาพ และวุฒิการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ค่าที (t-test) ในตัวแปรด้านประสบการณ์ และขณะที่สังกัด ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยโดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffé's Method) (Ferguson. 1981: 190-308)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าความถี่ (Frequency)
 - 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.3 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (Ferguson. 1981 : 49)

1.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (Ferguson. 1981 : 68)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discrimination Power) โดยการหาค่าร้อยละ แล้วใช้การทดสอบค่าที (t-test)

2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 :161)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรน้อยกว่า 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบค่าที ส่วนการทดสอบความแตกต่างกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเฟ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การแจกแจงแบบที (t – distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การแจกแจงแบบเอฟ (F – distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of freedom)
S.S.	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนกำลังสอง (sum of square)
MS.	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนกำลังสอง (Mean of square)
p	แทน	ความน่าจะเป็น (Probability)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร การพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายใน วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยโดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน จำแนกตามตัวแปรสถานภาพ และวุฒิการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ค่าที ในตัวแปรด้านประสิทธิภาพการทำงาน และขณะที่สังกัด ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว กรณีพบที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ

ตอนที่ 4 การประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยของบุคลากร จากแบบสอบถามปลายเปิด แล้วนำเสนอในเชิงบรรยายเพื่อนำไปใช้ประกอบในการอภิปราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรซึ่งเป็นผู้บริหาร และอาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจำแนกตามสถานภาพ และคณะที่สังกัด ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำแนกตาม
สถานภาพและคณะที่สังกัด

ตัวแปรอิสระ	จำนวน(รูป/คน)	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
1.1 ผู้บริหาร	54	27.14
1.2 อาจารย์	145	72.86
	รวม	199
2. ผู้บริหาร		
ปริญญาตรี	9	16.70
สูงกว่าปริญญาตรี	45	83.30
	รวม	54
3. อาจารย์		
ปริญญาตรี	12	8.30
สูงกว่าปริญญาตรี	133	91.70
	รวม	145
4. ผู้บริหาร		
ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี	13	24.10
ประสบการณ์การทำงาน 10 – 20 ปี	40	74.10
ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี	1	1.90
	รวม	54
5. อาจารย์		
ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี	58	40.00
ประสบการณ์การทำงาน 10 – 20 ปี	69	47.60
ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี	18	12.40
	รวม	145
6. ผู้บริหาร		
2.1 คณะศาสนาและปรัชญา	14	25.93
2.2 คณะมนุษยศาสตร์	18	33.33
2.3 คณะสังคมศาสตร์	12	22.22
2.4 คณะศึกษาศาสตร์	10	18.52
	รวม	54

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	จำนวน(รูป/คน	ร้อยละ
7. อาจารย์		
3.1 คณะศานาและปรัชญา	35	24.14
3.2 คณะมนุษยศาสตร์	27	18.62
3.3 คณะสังคมศาสตร์	42	28.96
3.4 คณะศึกษาศาสตร์	41	28.28
รวม	145	100.0

จากตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารจำนวน 54 รูป/คน (ร้อยละ 27.14) อาจารย์จำนวน 145รูป/คน (ร้อยละ 72.86) ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 9 รูป/คน (ร้อยละ 16.70)ผู้บริหรที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 45 รูป/คน (ร้อยละ 83.30) อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 12 รูป/คน (ร้อยละ 8.30) อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 133 รูป/คน (ร้อยละ 91.70) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 13 รูป/คน (ร้อยละ 24.10) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 – 20 ปี จำนวน 40 รูป/คน (ร้อยละ 74.10) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี 1 จำนวน รูป/คน (ร้อยละ 1.90) อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 58 รูป/คน (ร้อยละ 40.00) อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 – 20 ปี จำนวน 69 รูป/คน (ร้อยละ 47.60) อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 18 รูป/คน (ร้อยละ 12.40) ผู้บริหารสังกัดคณะศานาและปรัชญา จำนวน 14 รูป/คน (ร้อยละ 25.93) ผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์จำนวน 18 รูป/คน (ร้อยละ 33.33) ผู้บริหารสังกัดคณะสังคมศาสตร์จำนวน 12 รูป/คน (ร้อยละ 22.22) ผู้บริหารสังกัดคณะศึกษาศาสตร์จำนวน 10 รูป/คน (ร้อยละ 18.52) อาจารย์สังกัดคณะศานาปรัชญาจำนวน 35 รูป/คน (ร้อยละ 24.14) อาจารย์สังกัดคณะมนุษยศาสตร์จำนวน 27 รูป/คน (ร้อยละ 18.62) อาจารย์สังกัดคณะสังคมศาสตร์จำนวน 42 รูป/คน (ร้อยละ 28.96) และอาจารย์สังกัดคณะศึกษาศาสตร์จำนวน 41 รูป/คน (ร้อยละ 28.28)

ตอนที่ 2 การศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัยตามความคิดเห็นของบุคลากร โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร การพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ การพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณภาพ การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายในโดยรวมและในแต่ละด้าน วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 4 - 10

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน

การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา	บุคลากร (n = 199)		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
1. การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร	3.96	0.82	มาก
2. การพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ	3.89	0.74	มาก
3. การพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณภาพ	3.83	0.86	มาก
4. การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ	3.78	0.94	มาก
5. การตรวจสอบคุณภาพภายใน	3.72	0.96	มาก
6. การประเมินคุณภาพภายใน	3.70	0.96	มาก
รวม	3.81	0.78	มาก

จากตาราง 4 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร
ที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร เป็นรายชื่อ

ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร	บุคลากร (n = 199)		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
1. มหาวิทยาลัยจัดประชุมสัมมนา/ฝึกอบรมเป็นระยะ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรเกี่ยวกับ นโยบายและแนวปฏิบัติเรื่องการประกันคุณภาพ การศึกษาของมหาวิทยาลัย	4.16	1.04	มาก
2. มหาวิทยาลัยจัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับ คณะกรรมการคุณภาพของมหาวิทยาลัยเพื่อสามารถ นำไปถ่ายทอดให้กับบุคลากรใน หน่วยงาน	4.18	0.98	มาก
3. มหาวิทยาลัยจัดสัมมนาผู้บริหารทุกระดับเพื่อสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ มหาวิทยาลัยเลือกใช้	3.93	0.98	มาก
4. ในการจัดอบรม มหาวิทยาลัยได้เลือกวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา	4.01	0.92	มาก
5. มหาวิทยาลัยอบรมการจัดทำเอกสารการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องครบวงจร	3.86	0.95	มาก
6. มหาวิทยาลัยสนับสนุนการส่งบุคลากรไป ประชุมสัมมนา/ฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานเกี่ยวกับการ ประกันคุณภาพการศึกษา	3.85	0.96	มาก
7. มหาวิทยาลัยจัดทำเอกสารเรื่องการประกันคุณภาพ การศึกษาเพื่อเผยแพร่ให้บุคลากร	3.90	0.98	มาก
8. มหาวิทยาลัยจัดทำเอกสารคู่มือการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพการศึกษา เช่น คู่มือคุณภาพ คู่มือการ ปฏิบัติงานคู่มือวิธีการทำงาน เป็นต้น	4.03	1.03	มาก
9. มหาวิทยาลัยจัดทำโฮมเพจ (Home Page) เรื่องการ ประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ในเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย	3.93	1.08	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร	บุคลากร (n = 199)		ระดับ
	\bar{X}	S.D.	ความคิดเห็น
10. มหาวิทยาลัยจัดทำแถบบันทึกเสียง ซีดี เรื่องการ ประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเผยแพร่แก่ผู้สนใจ	3.82	1.13	มาก
รวม	3.96	0.82	มาก

จากตาราง 5 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร
ที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ด้านการพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ เป็นรายชื่อ

ด้านการพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ	บุคลากร (n = 199)		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
11. มหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนงาน การประกันคุณภาพการศึกษา	3.98	0.95	มาก
12. มหาวิทยาลัยจัดตั้งศูนย์ประสานงานการประกัน คุณภาพการศึกษา	3.93	0.97	มาก
13. มหาวิทยาลัยใช้ระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาที่บุคลากรทุกฝ่ายของมหาวิทยาลัย มีส่วนร่วมในการพัฒนาและยอมรับ	3.84	0.95	มาก
14. มหาวิทยาลัยใช้ระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาที่พัฒนาขึ้น โดยได้คำนึงถึงความเป็น มหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านพระพุทธศาสนา	3.85	0.94	มาก
15. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ มหาวิทยาลัยที่พัฒนาขึ้นได้รับความเห็นชอบจาก สภามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดในการกำกับ ดูแลงานวิชาการ	3.81	0.96	มาก
16. มหาวิทยาลัยสร้างกลไกการควบคุมคุณภาพ ภายในโดยยึดปรัชญา ปณิธานของมหาวิทยาลัย รวมทั้งองค์ประกอบการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นสำคัญ	3.95	0.97	มาก
17. การพัฒนาองค์ประกอบการประกันคุณภาพทั้ง องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยสะท้อนถึง โครงสร้างการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย	3.86	1.00	มาก
18. ในกรดำเนินงานการควบคุมคุณภาพ มหาวิทยาลัยกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานขั้นต่ำ ขั้นสูง และเงื่อนไขเวลาของการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน	3.84	0.95	มาก
19. มหาวิทยาลัยจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพโดยได้ ระดมความคิดเห็นของบุคลากรจากทุกหน่วยงาน	3.82	1.08	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ	บุคลากร (n = 199)		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
20. มหาวิทยาลัยกำหนดให้วิทยาเขต วิทยาลัย คณะ/ หน่วยงาน รายงานผลการดำเนินงานการประกัน คุณภาพตามกระบวนการการประกันคุณภาพ การศึกษาของมหาวิทยาลัย	3.97	1.07	มาก
21. หน่วยงาน/คณะกรรมการระดับหน่วยงานได้ทำหน้าที่ และดำเนินตามนโยบายและแนวปฏิบัติการประกัน คุณภาพของมหาวิทยาลัย	4.01	1.03	มาก
รวม	3.89	0.74	มาก

จากตาราง 6 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร
ที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ด้านการพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพ เป็นรายชื่อ

ด้านการพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพ	บุคลากร (n = 199)		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
22. มหาวิทยาลัยกำหนดดัชนีประกันคุณภาพตามองค์ประกอบการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา	4.03	1.11	มาก
23. จำนวนดัชนีที่ใช้มีปริมาณที่สามารถสะท้อนภาพรวมการดำเนินงานด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย วิทยาเขต วิทยาลัยคณะ/หน่วยงาน ได้อย่างครบถ้วน	3.99	1.09	มาก
24. มหาวิทยาลัยพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพโดยได้ตระหนักถึงเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนา เป็นสำคัญ	3.99	1.08	มาก
25. มหาวิทยาลัยพัฒนาดัชนีหลักให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก	3.90	1.00	มาก
26. มหาวิทยาลัยกำหนดดัชนีประกันคุณภาพที่เป็นดัชนีร่วมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก	3.84	1.00	มาก
27. มหาวิทยาลัยจัดทำดัชนีประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยยึดหลักความครอบคลุมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ อย่างทั่วถึง	3.77	1.01	มาก
28. ดัชนีประกันคุณภาพที่มหาวิทยาลัยจัดทำขึ้นสามารถวัดประสิทธิภาพการดำเนินการประกันคุณภาพด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยได้	3.69	1.03	มาก
29. ดัชนีเชิงปริมาณที่มหาวิทยาลัยใช้สามารถตั้งเป้าหมายเปรียบเทียบและประมวลผลได้	3.66	1.00	มาก

ตาราง 7(ต่อ)

ด้านการพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพ	บุคลากร (n = 199)		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
30. บุคลากรทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการกำหนด ดัชนีและเกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพภายใน รวมทั้ง เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายใน	3.71	1.06	มาก
31. มหาวิทยาลัยดำเนินการปรับปรุงดัชนีประกันคุณภาพให้มี ความชัดเจน และตรงตามเป้าหมายอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	3.78	1.11	มาก
รวม	3.83	0.86	มาก

จากตาราง 7 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการ
ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการพัฒนา
ดัชนีประกันคุณภาพ โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมี
ความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร
ที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ เป็นรายชื่อ

ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ	บุคลากร (n = 199)		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
32. มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณเพื่อการลงทุนในการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบข้อมูลสารสนเทศของมหาวิทยาลัย	3.89	1.22	มาก
33. มหาวิทยาลัยกำหนดให้ทุกหน่วยงานจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบเพื่อการเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกได้อย่างสะดวก	3.93	1.17	มาก
34. ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงานวางแผนจัดทำระบบสารสนเทศของหน่วยงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจแก่ผู้บริหารทุกระดับและใช้เป็นแหล่งอ้างอิงการดำเนินงานของหน่วยงานได้	3.87	1.18	มาก
35. ระบบฐานข้อมูลของทุกหน่วยงานมีความยืดหยุ่นคล่องตัว	3.80	1.13	มาก
36. มีผู้รับผิดชอบในการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา	3.76	1.16	มาก
37. มหาวิทยาลัยพัฒนาระบบเครือข่ายของฐานข้อมูลกลางและระบบรายงานเพื่อรับส่งและเป็นฐานข้อมูลป้อนกลับระหว่างสาขาวิชา/ สำนัก/สถาบัน/ศูนย์อย่างต่อเนื่อง	3.74	1.10	มาก
38. มหาวิทยาลัยจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพไว้ อย่างเป็นระบบ	3.67	1.07	มาก
39. ฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง (Self Study Report : SSR) และรายงาน การประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR)	3.73	1.06	มาก

ตาราง 8(ต่อ)

ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ	บุคลากร (n = 199)		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
40. มหาวิทยาลัยจัดประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นจากบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา	3.71	1.11	มาก
41. มหาวิทยาลัยกำหนดให้ทุกหน่วยงานภายในแต่งตั้งกรรมการจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง	3.71	1.04	มาก
42. มหาวิทยาลัยจัดให้มีการบรรยาย/ฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา	3.72	1.08	มาก
43. มหาวิทยาลัยจัดทำรายงานการศึกษาตนเองตามแนวทางในคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.76	1.10	มาก
44. บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานการศึกษาตนเองระดับหน่วยงานภายใน ตั้งแต่เริ่มต้นกำหนดวัตถุประสงค์และขอบข่ายการศึกษาจนถึงการเขียนรายงาน	3.86	1.22	มาก
	3.78	0.94	มาก

จากตาราง 8 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากร
ที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน เป็นรายชื่อ

ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน	บุคลากร (n = 199)		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
45. มหาวิทยาลัยจัดฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นผู้ตรวจสอบ คุณภาพภายใน	3.83	1.11	มาก
46. มหาวิทยาลัยประกาศรายชื่อขึ้นทะเบียนผู้ตรวจสอบ คุณภาพภายในให้บุคลากรได้ทราบ	3.78	1.17	มาก
47. มหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายในระดับหน่วยงานทุกหน่วยงาน	3.72	1.11	มาก
48. คณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพภายในที่ มหาวิทยาลัยแต่งตั้งขึ้นมีคุณสมบัติของการเป็นผู้ ตรวจสอบอย่างเหมาะสม คือ ผ่านหลักสูตรการอบรมผู้ ประเมินคุณภาพการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องที่จะไปตรวจสอบ	3.71	1.11	มาก
49. คณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพภายในระดับ มหาวิทยาลัยและระดับหน่วยงานมีจำนวนเหมาะสม	3.65	1.03	มาก
50. ในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยกำหนดให้มีการวิเคราะห์รายงาน การศึกษาตนเอง รวมทั้งเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	3.65	1.03	มาก
51. มหาวิทยาลัยจัดส่งเอกสารหลักฐานรายงานการศึกษา ตนเอง (Self Study Report : SSR) ของหน่วยงานให้ คณะกรรมการตรวจสอบภายในอ่านล่วงหน้าก่อน อย่างน้อย 2 สัปดาห์	3.68	1.08	มาก
52. มหาวิทยาลัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งรายบุคคลและ ระดับสาขาวิชา/สำนัก/สถาบันศูนย์ อย่างเป็นระบบก่อนเป็น เวลา 1-2 ปี	3.64	1.13	มาก
53. มหาวิทยาลัยดำเนินการจัดทำแผนการตรวจสอบ คุณภาพภายในและดำเนินการตามแผนทุกชั้นตอน	3.85	1.15	มาก
รวม	3.72	0.96	มาก

จากตาราง 9 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการประเมินคุณภาพภายใน เป็นรายชื่อ

ด้านการประเมินคุณภาพภายใน	บุคลากร (n = 199)		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
54. เกณฑ์คุณสมบัติเฉพาะของผู้ประเมินคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัยโดยเป็นผู้มีประสบการณ์สอน/การทำงานภายในมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือเป็นผู้บริหาร หรือเป็นบุคลากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่ประเมิน รวมทั้งผ่านหลักสูตรการอบรมประเมินคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสม	3.85	1.16	มาก
55. ผู้ประเมินภายในของมหาวิทยาลัยมีจรรยาบรรณไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการประเมินและการตรวจเยี่ยม	3.92	1.10	มาก
56. คณะผู้ประเมินคุณภาพของมหาวิทยาลัยมีการจัดทำตารางแผนงานการตรวจเยี่ยมเป็นลายลักษณ์อักษร และแจ้งให้หน่วยงานที่จะถูกประเมินทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน	3.71	1.17	มาก
57. มหาวิทยาลัยจัดประชุมทำความเข้าใจกับหน่วยงานเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประเมินและสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ประเมิน ผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงาน	3.77	1.04	มาก
58. มหาวิทยาลัยจัดให้มีการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการประเมินการบริหารจัดการของผู้บริหาร	3.65	1.13	มาก
59. มหาวิทยาลัยตรวจสอบเอกสารเพิ่มเติมอย่างละเอียดทั้งจากเอกสารองค์ประกอบคุณภาพการศึกษา และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	3.61	1.04	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านการประเมินคุณภาพภายใน	บุคลากร (n = 199)		ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{X}	S.D.	
60. มหาวิทยาลัยจัดให้มีการสัมมนา คณาจารย์ นักศึกษา เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม	3.62	1.17	มาก
61. มหาวิทยาลัยจัดทำฐานข้อมูลและเครือข่าย เพื่อให้ผู้ ประเมินสามารถตรวจสอบและศึกษาได้	3.65	1.12	มาก
62. มหาวิทยาลัยเตรียมความพร้อมสถานที่ และ คอมพิวเตอร์พร้อมทั้งอุปกรณ์ต่อเชื่อมที่มีคุณภาพพร้อม ใช้งานได้อย่างสะดวก	3.54	1.18	มาก
63. มหาวิทยาลัยจัดประชุมสัมมนาเพื่อชี้แจงแนวทางและ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินคุณภาพแก่บุคลากร	3.67	1.14	มาก
64. มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้บุคลากรของหน่วยงานที่รับ การประเมินได้ร่วมรับฟัง อภิปรายซักถาม และแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษา	3.78	1.24	มาก
รวม	3.70	0.96	มาก

จากตาราง 10 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการประเมินคุณภาพภายใน โดยรวมว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมในระดับมาก

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากร ที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยโดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามตัวแปรสถานภาพ และวุฒิการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ค่าที ในตัวแปรประสมการณ์การทำงาน และคณะที่สังกัด ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว กรณีพบที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ ดังแสดงในตาราง 11 - 21

ตาราง 11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ

การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา	สถานภาพ				t	p
	ผู้บริหาร (n=54)		อาจารย์ (n=145)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การสร้างความรู้ความเข้าใจ แก่บุคลากร	4.08	0.62	3.92	0.89	1.25	.21
2. การพัฒนาระบบและกลไกในการ ควบคุมคุณภาพ	4.10	0.41	3.81	0.82	2.42	.01
3. การพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณภาพ	4.03	0.56	3.76	0.94	2.00	.04
4. การจัดทำฐานข้อมูลประกัน คุณภาพ	4.05	0.68	3.68	1.00	2.49	.01
5. การตรวจสอบคุณภาพภายใน	3.93	0.72	3.64	1.03	1.86	.06
6. การประเมินคุณภาพภายใน	4.04	0.65	3.58	1.03	3.05	.00
รวม	4.04	0.52	3.73	0.84	2.49	.01

จากตาราง 11 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ ด้านการพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณภาพ ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ และด้านการประเมินคุณภาพภายในแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบที่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกัน
คุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน
จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี (n=22)		สูงกว่าปริญญาตรี (n=177)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การสร้างความรู้ความเข้าใจ แก่บุคลากร	3.78	0.49	3.99	0.85	-1.09	.27
2. การพัฒนาระบบและกลไกในการ ควบคุมคุณภาพ	4.00	0.49	3.88	0.77	0.67	.50
3. การพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณภาพ	3.82	0.47	3.83	0.90	-.05	.95
4. การจัดทำฐานข้อมูลประกัน คุณภาพ	3.73	0.51	3.78	0.98	-.21	.83
5. การตรวจสอบคุณภาพภายใน	3.68	0.59	3.72	1.00	-.18	.85
6. การประเมินคุณภาพภายใน	3.71	0.52	3.70	1.00	0.01	.98
รวม	3.79	0.44	3.82	0.81	-.17	.86

จากตาราง 12 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมี
ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย โดยรวม และเป็นรายด้าน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกัน
คุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวม และเป็นรายด้าน
จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน

การดำเนินงาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	2	32.20	16.10	30.32	0.00
	ภายในกลุ่ม	196	104.10	.53		
	รวม	198	136.31			
2. ด้านการพัฒนาระบบและ กลไกในการควบคุมคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	21.66	10.83	23.79	0.00
	ภายในกลุ่ม	196	89.22	.45		
	รวม	198	110.89			
3. ด้านการพัฒนาดัชนี บ่งชี้คุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	20.24	10.12	15.52	0.00
	ภายในกลุ่ม	196	127.78	.65		
	รวม	198	148.02			
4. ด้านการจัดทำฐานข้อมูล ประกันคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	25.45	12.72	16.55	0.00
	ภายในกลุ่ม	196	150.69	.76		
	รวม	198	176.15			
5. ด้านการตรวจสอบคุณภาพ ภายใน	ระหว่างกลุ่ม	2	30.72	15.36	19.43	0.00
	ภายในกลุ่ม	196	154.88	.79		
	รวม	198	185.60			
6. ด้านการประเมินคุณภาพ ภายใน	ระหว่างกลุ่ม	2	20.68	10.34	12.28	0.00
	ภายในกลุ่ม	196	164.96	.84		
	รวม	198	185.64			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	24.904	12.45	25.40	0.00
	ภายในกลุ่ม	196	96.063	.49		
	รวม	198	120.967			

จากตาราง 13 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงาน
ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย โดยรวม และเป็นรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวม

ประสบการณ์				
	\bar{X}	< 10 ปี	10 – 20 ปี	> 20 ปี
< 10 ปี	3.34			
10 – 20 ปี	4.07	*		
> 20 ปี	4.12	*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่างกับผู้บริหารและอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 - 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ตาราง 15 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร

ประสบการณ์				
	\bar{X}	< 10 ปี	10 – 20 ปี	> 20 ปี
< 10 ปี	3.42			
10 – 20 ปี	4.26	*		
> 20 ปี	4.26	*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารและอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่างกับผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 - 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ตาราง 16 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการพัฒนาระบบ และกลไกการควบคุมคุณภาพ

ประสบการณ์				
	\bar{X}	< 10 ปี	10 – 20 ปี	> 20 ปี
		3.45	4.14	4.14
< 10 ปี	3.45			
10 – 20 ปี	4.14	*		
> 20 ปี	4.14	*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่างกับผู้บริหารและอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 - 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ตาราง 17 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการพัฒนาระบบ บังคับคุณภาพ

ประสบการณ์				
	\bar{X}	< 10 ปี	10 – 20 ปี	> 20 ปี
		3.40	4.06	4.11
< 10 ปี	3.40			
10 – 20 ปี	4.06	*		
> 20 ปี	4.11	*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่างกับผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 - 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ตาราง 18 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรมีต่อการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการจัดทำฐานข้อมูล

ประสบการณ์				
	< 10 ปี	10 – 20 ปี	> 20 ปี	
	\bar{X}	3.30	4.03	4.12
< 10 ปี	3.30			
10 – 20 ปี	4.03	*		
> 20 ปี	4.12	*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการจัดทำฐานข้อมูล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่างกับผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 - 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ตาราง 19 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรมีต่อการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน

ประสบการณ์				
	< 10 ปี	10 – 20 ปี	> 20 ปี	
	\bar{X}	3.19	4.00	4.07
< 10 ปี	3.30			
10 – 20 ปี	4.03	*		
> 20 ปี	4.12	*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่างกับผู้บริหารและอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 - 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ตาราง 20 การทดสอบเป็นรายคู่ค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการประเมินคุณภาพภายใน

ประสบการณ์				
	\bar{X}	< 10 ปี	10 – 20 ปี	> 20 ปี
< 10 ปี	3.27			
10 – 20 ปี	3.92	*		
> 20 ปี	4.05	*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการประเมินคุณภาพภายใน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่างกับผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 - 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ตาราง 21 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกัน
คุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน
จำแนกตามคณะที่สังกัด

การดำเนินงาน	แหล่งความ	df	SS	MS	F	p
การประกันคุณภาพการศึกษา	แปรปรวน					
1. ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	3	7.41	2.47	3.74	0.11
	ภายในกลุ่ม	195	128.89	.66		
	รวม	198	136.31			
2. ด้านการพัฒนาระบบและ กลไกในการควบคุมคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3	6.56	2.18	4.08	0.06
	ภายในกลุ่ม	195	104.33	.53		
	รวม	198	110.893			
3. ด้านการพัฒนาดัชนี บ่งชี้คุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3	8.021	2.67	3.72	0.06
	ภายในกลุ่ม	195	140.00	.71		
	รวม	198	148.02			
4. ด้านการจัดทำฐานข้อมูล ประกันคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3	6.22	2.07	2.38	0.07
	ภายในกลุ่ม	195	169.93	.87		
	รวม	198	176.15			
5. ด้านการตรวจสอบคุณภาพ ภายใน	ระหว่างกลุ่ม	3	3.26	1.09	1.16	0.32
	ภายในกลุ่ม	195	182.33	.93		
	รวม	198	185.60			
6. ด้านการประเมินคุณภาพ ภายใน	ระหว่างกลุ่ม	3	4.02	1.34	1.43	0.23
	ภายในกลุ่ม	195	181.62	.93		
	รวม	198	185.64			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	5.35	1.78	3.00	0.06
	ภายในกลุ่ม	195	115.61	.59		
	รวม	198	120.96			

จากตาราง 21 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ที่สังกัดคณะต่างกันมีความ
คิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
โดยรวมและเป็นรายด้าน ทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย จากแบบสอบถามปลายเปิด ในด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร

- 1.1 บุคลากรบางหน่วยงานไม่เข้าใจระบบงานการประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.2 บุคลากรมีความรู้และประสบการณ์ในการประกันคุณภาพการศึกษาไม่เพียงพอ
- 1.3 บุคลากรขาดความสนใจการประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.4 เจ้าหน้าที่ยังไม่เห็นความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.5 มหาวิทยาลัยควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายได้เข้ารับการอบรม
- 1.6 มหาวิทยาลัยควรสร้างแรงจูงใจที่ดีในการทำงาน

2. ด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ

2.1 การพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพมีการปฏิบัติ แต่ขาดความต่อเนื่อง
2.2 บุคลากรส่วนมากยังไม่เข้าใจการประกันคุณภาพการศึกษาว่ามีประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยอย่างไร

- 2.3 ขาดบุคลากรที่เข้ามารับผิดชอบโดยตรง
- 2.4 มหาวิทยาลัยขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในเรื่องการพัฒนาระบบ
- 2.5 มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนจัดฝึกอบรมโดยวิทยากรจากภายนอกให้มาก
- 2.6 มหาวิทยาลัยควรมอบหมายงานให้ผู้ที่มีความรู้รับผิดชอบโดยตรง

3. ด้านการพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ

3.1 ดัชนีบ่งชี้คุณภาพไม่ชัดเจน ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้
3.2 การพัฒนาดัชนีคุณภาพไม่ครอบคลุมอย่างทั่วถึง
3.3 ให้มีการตรวจสอบระบบการทำงานและให้มีการประสานงานที่ชัดเจนตามสภาพที่เป็นจริง และตรวจสอบตามแผนงานที่กำหนด

4. ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ

4.1 การทำฐานข้อมูลขาดประสิทธิภาพที่แน่นอน เพราะขาดการร่วมมือของคนในองค์กร
4.2 อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ไม่พอเพียงเพื่อจัดเก็บข้อมูล
4.3 ขาดบุคลากรที่มีความรู้โดยตรงในการจัดทำฐานข้อมูล
4.4 ฐานข้อมูลไม่มีระบบจัดเก็บที่ดี
4.5 มหาวิทยาลัยควรปลูกฝังความเข้าใจ และให้บุคลากรรักองค์กร เพื่อบุคลากรมีความจริงใจต่อการทำงานให้มากกว่าเดิม

5. ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน

- 5.1 ผู้ตรวจสอบคุณภาพมีอคติในการตรวจสอบ
- 5.2 ผู้บริหารให้ความสนใจน้อย

5.3 บุคลากรให้ความร่วมมือไม่เต็มที่

5.4 ต้องมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

5.5 ผู้ตรวจสอบต้องมองเห็นข้อเท็จจริง มีใจเที่ยงตรงต่อระบบ มีคุณธรรมในการ

ตรวจสอบคุณภาพ

6. ด้านการประเมินคุณภาพภายใน

6.1 การประเมินคุณภาพภายในของผู้บริหารขาดการเอาใจใส่ ไม่ต่อเนื่อง

6.2 คุณสมบัติของผู้บริหารไม่เป็นไปตามองค์ประกอบที่วางไว้ สืบเนื่องมาจากขาด

ความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง

6.3 มหาวิทยาลัยควรมีการประเมินคุณภาพสภาพการทำงานที่ปรากฏ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร การพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายใน

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน จำแนกตาม สถานภาพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และคณะที่สังกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2549 ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 54 รูป/คน อาจารย์ 145 รูป/คน รวมจำนวน 199 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจำนวน 64 ข้อ ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร 10 ข้อ ด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ 11 ข้อ ด้านการพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ 10 ข้อ ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ 13 ข้อ ด้านการตรวจสอบคุณภาพใน 9 ข้อ และด้านการประเมินคุณภาพภายใน 11 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของไลเคิร์ต แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น .98 ในตอนท้ายของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาแต่ละด้าน

3. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 243 ฉบับ ได้รับคืน และมีความสมบูรณ์จำนวน 199 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.89

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ สถานภาพและคณะที่สังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
- 2) การศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยโดยรวมและเป็นรายด้าน ตามความคิดเห็นของบุคลากร โดยใช้การวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว กรณีพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ
- 4) การประมวลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิด แล้วนำเสนอในเชิงบรรยายเพื่อนำไปใช้ประกอบในการอภิปรายผล

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามความมุ่งหมายและสมมติฐานการวิจัยมีดังนี้

1. บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมและเป็นรายด้าน ทุกด้านว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า
 - 2.1 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ ด้านการพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ และด้านการประเมินคุณภาพภายในแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบว่ามี ความแตกต่างกัน
 - 2.2 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวม และเป็นรายด้าน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่างกับผู้บริหารและอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 - 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร ด้านการพัฒนา ระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ ด้านการพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพ ด้านการจัดทำฐานข้อมูล ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน และด้านการประเมินคุณภาพภายใน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารและอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่างกับผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 - 20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป

2.4 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ที่สังกัดคณะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวม และเป็นรายด้าน ทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

1. การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหามกุฏราชวิทยาลัย ตามความคิดเห็นของบุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาที่จะช่วยยกระดับการศึกษาให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น ทำให้บุคลากรของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะผู้บริหาร และอาจารย์เอาใจใส่ต่อการประกันคุณภาพการศึกษาและปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพพร้อมกันอย่างร่วมมือร่วมใจ และด้วยความเข้าใจที่ตรงกัน ส่งผลให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยประสบความสำเร็จด้วยดี ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 14-16) ที่ได้กล่าวว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องที่บุคลากรในสถาบันการศึกษาทุกคนต้องทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยที่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาจะต้องปลุกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายมองเห็นคุณค่าและมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับประกันคุณภาพภายในของสถาบัน ถ้าบุคลากรยังมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน หรือมีทัศนคติที่ไม่ดี การประกันคุณภาพภายในสถาบันการศึกษาก็จะทำได้ยาก เมื่อพิจารณาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกัน

คุณภาพการศึกษาเป็นรายด้านทุกด้านว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้วิจัยขอนำเสนอผลการอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร จากการศึกษาพบว่า บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความเห็นว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีความเห็นว่ามหาวิทยาลัยดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่องด้วยวิธีการจัดประชุมสัมมนา/ฝึกรวมให้แก่บุคลากรเป็นระยะๆ อีกทั้งทางมหาวิทยาลัยได้จัดทำแหล่งข้อมูลความรู้ เช่น จุลสารวารสาร เพื่อการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรได้รับทราบ

1.2 ด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ จากการศึกษาพบว่า บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความเห็นว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพเป็นการดำเนินงานที่บุคลากรจากทุกหน่วยงานมีส่วนเกี่ยวข้องและรับรู้ทั้งในเรื่องการกำหนดให้มีคณะทำงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อทำหน้าที่จัดทำแผนงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดตั้งหน่วยงานประสานงานการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นเพื่อดูแลรับผิดชอบเรื่องประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยโดยตรง รวมทั้งการพัฒนาระบบต่างๆ ให้สอดคล้องกัน ระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพที่มหาวิทยาลัยพัฒนาขึ้นยึดปรัชญาและเอกลักษณ์ของความเป็นมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติกา วรรณบุรี (2547: 87) เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์ด้านพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรเห็นว่า การพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพเป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งต้องคำนึงถึงปรัชญาและเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ และต้องคำนึงถึงหลักการของการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับดัชนีบ่งชี้คุณภาพในระดับอุดมศึกษาเป็นแนวทางในการจัดทำระบบและกลไก

1.3 ด้านการพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ จากการศึกษาพบว่า บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความเห็นว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นว่า การกำหนดดัชนีบ่งชี้คุณภาพมีความชัดเจน สอดรับกับนโยบาย พันธกิจ ความมุ่งหมายของมหาวิทยาลัย เพราะมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางและมีประวัติการจัดการศึกษามาอย่างยาวนานจึงทำให้เข้าใจถึงสภาพการจัดการศึกษาของตนเองได้อย่างถ่องแท้ ดังที่ อุทุมพร จามรมาน (2544: 4) ได้ให้หลักการในการกำหนดดัชนีบ่งชี้คุณภาพไว้ดังนี้ ดัชนีบ่งชี้คุณภาพที่กำหนดขึ้นจะเป็นดัชนีนั้นต้องเชิงคุณลักษณะก็ได้ แต่ที่สำคัญคือ ต้องมีความ

ชัดเจนสามารถตอบคำถามได้ว่าดัชนีนั้นต้องการวัดคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความสอดคล้อง ความทันสมัย ความยืดหยุ่น ความเป็นผู้นำ ความโปร่งใส ความร่วมรับผิดชอบ ต่อสังคมได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติกา วรรณบุรี (2547: 87) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร และอาจารย์ ด้านการพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพ พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็น ต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับปานกลาง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมากจากการกำหนดดัชนีประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราชยังมีอุปสรรค มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และความมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทำให้ดัชนีประกัน คุณภาพของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่จะพัฒนาขึ้นจะยุ่งยากกว่าสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ

1.4 ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ จากการศึกษาพบว่า บุคลากรซึ่งประกอบ ด้วยผู้บริหาร และอาจารย์มีความเห็นว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีการจัดเตรียมฐานข้อมูลที่ดี ง่ายสะดวกรวดเร็วต่อการนำไปใช้ จึงส่งผลให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจได้ง่าย ถึงแม้ว่า งบประมาณที่ทางมหาวิทยาลัยจัดสรรให้อาจจะน้อย แต่ด้วยอาศัยความพร้อมเพียงกันในการ ทำงานการจัดทำฐานข้อมูลจึงไม่เป็นปัญหา สอดคล้องกับหลักการที่ว่า ข้อมูลสารสนเทศเชิงบริหาร เพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ถ้าปราศจากระบบข้อมูลสารสนเทศ ที่ดีแล้ว การประกันคุณภาพแทบจะดำเนินต่อไปไม่ได้ (อมรวิรัช นาคทรพรพ. 2544: 291) และ สอดคล้องกับรายงานของคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร ที่ศึกษาเรื่องระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546: 24) พบว่าปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในของการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดทำ ฐานข้อมูลประกันคุณภาพการศึกษา และขาดระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยที่สามารถ เชื่อมโยงหน่วยงานระดับต่างๆ ได้

1.5 ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน จากการศึกษาพบว่า การดำเนินการการ ประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยตามความคิดเห็นของบุคลากร มี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ ดำเนินการให้มีการตรวจสอบคุณภาพภายใน โดยมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบข้อมูล ทั้งจากเอกสาร หรือโดยการสัมภาษณ์ และหรือการสังเกตสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย นำมาวิเคราะห์ถึงจุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งบุคลากรที่รับผิดชอบที่ว่า นี้ก็คือผู้บริหาร และอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเอง จึงทำให้บุคลากรเหล่านี้ทราบจุดแข็งและจุดที่ต้อง ปรับปรุงแก้ไข และสามารถรายงานให้ผู้บริหารระดับของมหาวิทยาลัยได้ทราบได้ง่าย สอดคล้องกับ อุทุมพร จามรมาน (2542: 6) กล่าวไว้ว่า การดำเนินการตรวจสอบคุณภาพภายในนั้นดำเนินการ เพื่อให้เห็นจุดอ่อน จุดแข็งและทำการแก้ไขปรับปรุง โดยวางมาตรฐานการควบคุมและกำกับดูแล

1.6 ด้านการประเมินคุณภาพภายใน จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยตามความคิดเห็นของบุคลากร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการตัดสินใจและรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยให้มหาวิทยาลัยได้รับทราบ และทางมหาวิทยาลัยเองได้ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในภายในได้รับทราบเป็นระยะๆ ดังที่ รัชต์วรรณ กาญจนปัญญาคม; และก้องกิติ พุสวัตต์ (2545: 18) กล่าวไว้ว่า การกำหนดเกณฑ์การประเมินสำหรับการประกันคุณภาพภายในของสถาบันการศึกษาต่างๆ ควรมีการประมวลความคิดเห็นจากบุคลากรในแต่ละสาขาเพื่อกำหนดเกณฑ์กำกับดัชนีและกำกับองค์ประกอบของการประเมินผลระบบคุณภาพใน และสอดคล้องกับรายงานสรุปเรื่องระบบการประเมินผลและการควบคุมมาตรฐานไทยของสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540: 99-100) ที่พบว่า การประเมินผลโดยหน่วยงานส่วนกลางหรือเจ้าสังกัด ยังต้องคุณภาพ อันเนื่องมาจากข้อมูลที่ได้ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง ไม่สามารถสะท้อนถึงปัญหาภายในของหน่วยปฏิบัติ ขาดการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าหรือประโยชน์ของการติดตามประเมินผล

2. การเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยตามความคิดเห็นของบุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นต่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพด้านต่างๆ อย่างชัดเจน ประกอบกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ทักษะความชำนาญ ความเข้าใจลักษณะของงานที่ทำ องค์ประกอบเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จ ซึ่งแตกต่างจากบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ต้องทุ่มเทเวลากับการสอนและการวิจัย

เมื่อพิจารณาในแต่ละรายด้าน พบว่า

ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร พบว่า ผู้บริหารมีความคิดไม่แตกต่างจากอาจารย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและอาจารย์ต่างมีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และเพราะเนื่องด้วยความใกล้ชิดจึงทำให้บุคลากรทั้งสองฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทุมพร จามรมาน (2542: 48) ที่ศึกษาสถานภาพการประกันคุณภาพอุดมศึกษา 5 สาขาวิชา จากการศึกษาของ 22 คณะวิชาในโครงการนำร่องของทบวงมหาวิทยาลัย พบว่า ความไม่ชัดเจน/ ความบกพร่องของการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพให้กับทุกคนที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินงานโดยไร้ทิศทาง ไม่มีศูนย์รวม

ด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ พบว่าผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ค่อนข้างมาก ดังนั้นผู้บริหารซึ่งคลุกคลีกับการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพมากกว่าอาจารย์ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่หลักในด้านการสอนและการวิจัย จึงทำให้ไม่สามารถเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพอย่างที่ได้ตั้งใจไว้

ด้านการพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ พบว่าผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและต้องใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์จากผู้บริหาร/นักวิชาการมาร่วมกันระดมสมองเพื่อจัดทำดัชนีบ่งชี้คุณภาพให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน และเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งบทบาทหน้าที่นี้เป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหาร แตกต่างจากอาจารย์ที่ต้องรับผิดชอบและการวิจัย

ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ พบว่าผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารซึ่งเป็นบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการหรือสายปฏิบัติการ ซึ่งมีภาระรับผิดชอบเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดทำฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานโดยตรง ทำให้ต้องเข้ามาสัมผัสและรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานจัดทำฐานข้อมูลอยู่ตลอดเวลา จึงส่งผลให้ผู้บริหารคิดเห็นว่าการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมมากกว่าอาจารย์

ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน พบว่าผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร และอาจารย์โดยส่วนมากที่ได้รับแต่งตั้งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการตรวจสอบคุณภาพภายใน จึงเข้าใจกระบวนการ และวิธีการตรวจสอบคุณภาพภายใน และมีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ว่าหน่วยงานมีระบบและกลไกกำกับการควบคุมคุณภาพในแต่ละองค์ประกอบของคุณภาพ จึงทำให้ผู้บริหารและอาจารย์ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพตามองค์ประกอบและดัชนีบ่งชี้ที่กำหนด

ด้านการประเมินคุณภาพภายใน พบว่าผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเมินคุณภาพภายในเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรง ซึ่งการประเมินคุณภาพเป็นกระบวนการที่จำเป็นจะต้องอาศัยทักษะความชำนาญ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ที่มากจึงทำให้ผู้บริหารเข้าใจและสามารถทำการประเมินให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งแตกต่างจากอาจารย์ที่เพียงเป็นผู้รับรู้

2.2 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวม และเป็นรายด้าน ทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่

เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและอาจารย์ไม่ว่าจะมีการศึกษาอยู่ในระดับใดก็ตาม แต่เมื่อมหาวิทยาลัยกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนที่จะให้มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นภายในมหาวิทยาลัย ทุกคนจึงต้องเริ่มต้นศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการเร่งรัดให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้บริหารและอาจารย์ทุกคนจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญ และตระหนักถึงความจำเป็นในสร้างมาตรฐานการศึกษา จึงพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังต้องแสวงหาข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวเพื่อให้มีโอกาสได้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ด้วยเหตุที่ผู้บริหารและอาจารย์สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล และมีอิสระในการศึกษาค้นคว้าอย่างเท่าเทียมกัน จึงทำให้ผู้บริหารและอาจารย์ที่วุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ประจักษ์ ไม้เจริญ (2545: 76) ที่ศึกษาเรื่องเจตคติของข้าราชการครูสถาบันราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีอิทธิพลต่อเจตคติในการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก และสอดคล้องงานวิจัยของสภามร มอญ โพนพาน (2540: ง) ซึ่งศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า บุคลากรของมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพล ยงศร (2547: 107) ที่ศึกษาเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรโรงเรียนนายเรืออากาศ พบว่า บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยแตกต่างจากโรงเรียนนายเรืออากาศ เพราะมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่มีเอกลักษณ์ทางด้านศาสนา กระบวนการจัดการศึกษาจึงเน้นให้ความรู้ทางด้านศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่เป็นหลัก ส่วนโรงเรียนนายเรืออากาศมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทางด้านการศึกษาฝึกฝนการใช้และบังคับเครื่องบิน ฉะนั้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันอาจทำให้สถาบันการศึกษาทั้ง 2 แตกต่างกัน

2.3 บุคลากรซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่าย่อมต้องมีความชำนาญมากกว่าผู้บริหารหรืออาจารย์ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ส่วนสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2545: 1 – 2) กล่าวว่า ทุกคนสามารถทำให้สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่ดีได้โดยไม่ยาก หากทุกคนร่วมมือกันอย่างจริงจังและจริงใจ สถาบันการศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เป็นเรื่องที่ไม่ยาก

เกินความตั้งใจหากทุกคนให้ความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ ศรีจันทร์แสง (2542: 127) ที่ศึกษาวิจัย เรื่อง ศึกษาความพร้อมของสถาบันราชภัฏ เขตกรุงเทพมหานครในการนำระบบประกันคุณภาพ ISO 9000 มาประยุกต์ใช้ ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของสถาบันราชภัฏ เขตกรุงเทพมหานคร ในการนำระบบประกันคุณภาพมาประยุกต์ใช้ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นไม่แตกต่างจากอาจารย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและอาจารย์ต่างมีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และเพราะเนื่องด้วยความใกล้ชิดจึงทำให้บุคลากรทั้งสองฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาได้

ด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ พบว่าผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ค่อนข้างมาก ดังนั้นผู้บริหารซึ่งคลุกคลีกับการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพมากกว่าอาจารย์ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่หลักในด้านการสอนและการวิจัย จึงทำให้ไม่สามารถเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพอย่างที่ได้ตั้งใจไว้

ด้านการพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ พบว่าผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและต้องใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์จากผู้บริหาร/นักวิชาการมาร่วมกันระดมสมองเพื่อจัดทำดัชนีบ่งชี้คุณภาพให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน และเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งบทบาทหน้าที่นี้เป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหาร แตกต่างจากอาจารย์ที่ต้องรับผิดชอบและการวิจัย

ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ พบว่าผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารซึ่งเป็นบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการหรือสายปฏิบัติการ ซึ่งมีภาระรับผิดชอบเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดทำฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานโดยตรง ทำให้ต้องเข้ามาสัมผัสและรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานจัดทำฐานข้อมูลอยู่ตลอดเวลา จึงส่งผลให้ผู้บริหารคิดเห็นว่าการจัดทำฐานฐานข้อมูลประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมมากกว่าอาจารย์

ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน พบว่าผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร และ

อาจารย์โดยส่วนมากที่ได้รับแต่งตั้งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการตรวจสอบคุณภาพภายใน จึงเข้าใจกระบวนการ และวิธีการตรวจสอบคุณภาพภายใน และมีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ว่าหน่วยงานมีระบบและกลไกกำกับการควบคุมคุณภาพในแต่ละองค์ประกอบของคุณภาพ จึงทำให้ผู้บริหารและอาจารย์ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงระบบ และกลไกในการควบคุมคุณภาพตามองค์ประกอบและดัชนีบ่งชี้ที่กำหนด

ด้านการประเมินคุณภาพภายใน พบว่าผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประเมินคุณภาพภายในเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรง ซึ่งการประเมินคุณภาพเป็นกระบวนการที่จำเป็นจะต้องอาศัยทักษะความชำนาญ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ที่มากจึงทำให้ผู้บริหารเข้าใจและสามารถทำการประเมินให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งแตกต่างจากอาจารย์ที่เพียงเป็นผู้รับรู้

2.4 บุคลากรที่สังกัดคณะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารและอาจารย์ไม่ว่าจะสังกัดหน่วยงานหรือคณะใด ๆ ก็ตาม ต่างก็แสวงหาความรู้ความเข้าใจในนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้มากที่สุด และโดยปกติผู้บริหารในทุกสังกัดได้รับมอบหมายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยอย่างทั่วถึง ในส่วนของอาจารย์ก็อาศัยการมีส่วนร่วมที่ทางมหาวิทยาลัยมอบหมายให้รับผิดชอบจึงเกิดความร่วมมือกับทางผู้บริหารไปโดยปริยาย เมื่อเป็นเช่นนี้ทั้งผู้บริหารและอาจารย์ที่สังกัดในแต่ละคณะจึงมีความเห็นไม่แตกต่างกันทั้งในด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร การพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ การจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายใน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร พบว่าการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมาก เพื่อให้การดำเนินงานด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมมากขึ้น มหาวิทยาลัยควรดำเนินการในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทุกระดับอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ โดยสามารถจัดให้มีอบรมสัมมนา หรือจัดสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออื่น ๆ ที่ง่ายต่อการที่บุคลากรสามารถเข้าไปทำการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองได้อย่างสะดวก

2. ด้านการพัฒนาาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ พบว่าการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมาก เพื่อให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาาระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น มหาวิทยาลัยควรพัฒนาาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ควรทำคู่มือประกันคุณภาพโดยการระดมความคิดเห็นของบุคลากรทุกหน่วยงาน ควรจัดประชุมสัมมนาเพื่อชี้แจงแนวทางในการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น และควรติดตามประเมินผลรวมทั้งสนับสนุนให้หน่วยงานและคณะกรรมการระดับหน่วยงานได้ทำหน้าที่และดำเนินงานตามนโยบายและแนวปฏิบัติเรื่องการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยอย่างเต็มที่

3. ด้านการพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพ พบว่า การดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมาก และเพื่อให้การดำเนินงานมีความเหมาะสมมากขึ้น มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงและพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพให้สอดคล้องกับการศึกษาเชิงพุทธ ควรจัดทำดัชนีประกันคุณภาพให้สามารถวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยได้

4. ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ พบว่า การดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมาก และเพื่อให้การดำเนินงานมีความเหมาะสมมากขึ้น มหาวิทยาลัยควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการลงทุนในการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้ระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถรับส่งและเป็นข้อมูลป้อนกลับระหว่างหน่วยงานอย่างต่อเนื่องรวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องพื้นฐานการจัดทำฐานข้อมูลรวมทั้งการใช้ข้อมูลระบบสารสนเทศที่จัดเก็บไว้ในฐานข้อมูล

5. ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน พบว่า การดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมาก และเพื่อให้การดำเนินงานมีความเหมาะสมมากขึ้น มหาวิทยาลัยควรมอบหมายและกำหนดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งรายบุคคลและระดับหน่วยงานเป็นระบบก่อนการตรวจสอบคุณภาพภายในเป็นเวลา 1-2 ปี ไม่ใช่ให้การตรวจสอบภายในเป็นเพียงการเตรียมการเฉพาะกิจ ควรจัดให้มีระบบที่เอื้อในการดำเนินการตรวจสอบของแต่ละหน่วยงาน เพราะบุคลากรมีภาระงานประจำมาก ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับทราบ ควรจัดให้มีการอบรมผู้ตรวจสอบและขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบให้มากขึ้น และควรดำเนินการตรวจสอบเป็นระยะๆ เพื่อให้บุคลากรมีความตื่นตัวอยู่เสมอ

6. ด้านการประเมินคุณภาพภายใน พบว่า การดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมาก และเพื่อให้การดำเนินงานมีความเหมาะสมมากขึ้น ควรมีการวางแผนการดำเนินงานประเมินคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการอบรมผู้ประเมินให้มีปริมาณและมาตรฐานเดียวกันมากขึ้น ควรกำหนดเกณฑ์การประเมินให้มีความเหมาะสมตรงตามเอกลักษณ์และคุณสมบัติเฉพาะของแต่ละหน่วยงาน และนอกจากการประเมินโดยดูจากเอกสารประกอบอย่างเดียวนั้น ควรมีการตรวจสอบจากหลักฐานอื่นๆ ด้วย เช่นการตรวจเยี่ยมชมให้กำลังใจหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนการพูดคุยกับบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อรับทราบปัญหาที่เป็นประโยชน์เหมาะสมกับการใช้เป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
4. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2542). เอกสารชุด การประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). บทบาทของมหาวิทยาลัยต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน. วารสาร สออ.ประเทศไทย. 5(2) : 12-19.
- จตุพร ยงศร. (2547). การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรโรงเรียนนายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จำรัส นองมาก. (2545). การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้องและมีความสุข. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟลิคส์เซ็นเตอร์.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2548). อนาคตอุดมศึกษาไทยภายใต้กระแสการค้าเสรีข้ามชาติ : คณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรนภา พรหมมา. (2545). ตัวบ่งชี้ความเป็นอุดมศึกษาของท้องถิ่น : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏในเสวนาคณาจารย์งานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยและระบบประกันคุณภาพสำหรับสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- ชนกณัฐ วังแดง. (2544, พฤศจิกายน). สกศ. จัดรับฟังความคิดเห็นสังคมมีส่วนร่วมจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: วารสารการศึกษา. 2(14) : 9.
- เชวงศักดิ์ เขียวเขิน. (2543). การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร: บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร. ถ่ายเอกสาร
- โชติกา วรรณบุรี. (2547). การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และเจ้าหน้าที่. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุษราภรณ์ จรดล. (2550 : กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์โดย ไพสันต์ ศรีแปง ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระเทพวิสุทธิกวี. (2549, 20 กันยายน). สัมภาษณ์โดย ไพสันต์ ศรีแปง ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2540). *คู่มือการประกันคุณภาพทางการศึกษา*. สงขลา: สำนักงานฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2547). *คู่มือระบบประกันคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: ไทยรายวันการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2543). *รายงานประจำปี 2543 มจร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุรวัฒน์.
- (2547). *คู่มือประกันคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- (2548). *รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก 2548*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- (2549). *การประกันคุณภาพการศึกษา. ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2549, จาก <http://www.mbu.ac.th>
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2546). *รายงานการวิจัยเรื่องการติดตามการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2547). *คู่มือการจัดทำปฏิญานิพนธ์และสารนิพนธ์ พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัชต์วรรณ กาญจนปัญญาคม; และก้องกิติ พุสวัตต์. (2545). *การพัฒนาดัชนีและเกณฑ์การประเมินระบบประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะวิชาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: อาร์ตพริ้นติ้ง.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วันทยา วงศ์ศิลปะภิรมย์; และคณะ. (2545). *ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระ เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- วารินทร์ สิ้นสูงสุด. (2542). *แผ่นฉาย-แผ่นแจก เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สยามมิตรการพิมพ์.
- (2543). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สยามมิตรการพิมพ์.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2549). *ปาฐกถาพิเศษเรื่อง "มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ"*. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2550, จาก <http://www.moe.go.th>
- ศรชัย ท้าวมิตร. (2549, 5 พฤษภาคม). *สัมภาษณ์โดย ไพสันต์ ศรีแปง ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*.

- สงบ ลักษณะ. (2541). แนวประกันคุณภาพการศึกษา. วารสารข้าราชการครู 18 (6) : 27.
- สภาพร มอญโพนพาน. (2540). การศึกษากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การอุดมศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สมหมาย จันทรเรือง. (2544). พัฒนาการศึกษาไทย : อดีต ปัจจุบัน และในศตวรรษใหม่.
กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณ ศรีจันทร์แสง. (2542). การตัดสินใจทางการเงินกับการประกันคุณภาพการศึกษา.
กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- (2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมิน
ภายนอก การกิจสถานศึกษา โดยสถานศึกษา เพื่อผู้เรียนและสังคม. สถาบันส่งเสริมการ
ประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- (2544). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก.
กรุงเทพฯ : บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2541). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- (2542). การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- (2543). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักงานฯ.
- (2544). นโยบาย แนวทางและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา.
กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายใน.
กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2546). ระบบการประกันคุณภาพ
การศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สุวรรณ ศรีจันทร์แสง. (2542). การตัดสินใจทางการเงินกับการประกันคุณภาพการศึกษา.
กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- อดุลย์ วิริยเวชกุล. (2541). การประกันคุณภาพวิชาการในมหาวิทยาลัยไทย. กรุงเทพฯ: เจริญดี
การพิมพ์.
- อมรวิชช นาคทรพรพ. (2543ก). รายงานเรื่องคุณภาพและการประกันคุณภาพในวิถีทรรศน์การ
ปฏิรูปอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- อมรวิชัย นาคทรพรพ. (2544). *คุณภาพและการประกันคุณภาพในวิถีทรรศน์การปฏิรูปการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- อาภรณ์ ครองกิจการ. (2547). *ความคิดเห็นของบุคลากรสายอาจารย์ที่มีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). *วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2542). *ข้อมูลสถานภาพการประกันคุณภาพการศึกษา 5 สาขาวิชาของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- (2543). *การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชาติร์ สุขเสน. (2549, 10 กันยายน). สัมภาษณ์โดย ไพสันต์ ศรีแปง ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- Cronbach, Lee Jeseeph. (1984). *Essential of Psychology and Education*. New York. Mc-Graw Hill.
- Ferguson, George A. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and Education*. 5th ed. Tokyo: Mc-Graw Hill.
- Likert, R, A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. *Arch Psychological*. 25(140): 1 – 55.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics; An Introductory Analysis*. New York : Evanston & London and John Weather hill, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ชื่อ – ชื่อสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ
ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ ภาควิชาการบริหารการศึกษา
สังกัด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ชื่อ – ชื่อสกุล อาจารย์ ดร. ชลวิทย์ เจียรจิตต์
ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยา
สังกัด คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ชื่อ – ชื่อสกุล อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
สังกัด สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ชื่อ – ชื่อสกุล อาจารย์มนตรี สืบดวง
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา
สังกัด คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
5. ชื่อ – ชื่อสกุล อาจารย์เอกชาติร์ สุขเสน
ตำแหน่ง ผู้ช่วยรองอธิการบดี
สังกัด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ศธ 0519.12/3774

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

7 มิถุนายน 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

กราบเรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

เนื่องด้วย นายไพสันต์ ศรีแปง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” โดยมี อาจารย์อรรณพ โพธิสุข ประธานควบคุมปฏิญานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติดา สุธรรมรักษ์ กรรมการควบคุมปฏิญานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล ขอเก็บข้อมูลจำนวน 2 ครั้ง โดยขอให้ผู้บริหารและอาจารย์ตอบแบบสอบถามเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในครั้งที่ 1 ขอเก็บข้อมูลรองอธิการบดี, ผู้บริหาร และอาจารย์ จำนวน 50 คน ในครั้งที่ 2 ขอเก็บข้อมูลกับผู้บริหารจำนวน 74 รูป/คน และอาจารย์ จำนวน 169 รูป/คน ในระหว่างเดือนมิถุนายน 2550 – เดือนกรกฎาคม 2550

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายไพสันต์ ศรีแปง ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

นมัสการมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-6495063, 02-664-1000 ต่อ 5731, 5646

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต มือถือ 086-5250210

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของ บุคลากรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถานภาพปัจจุบัน

1.1 () ผู้บริหาร

ตำแหน่ง.....

1.2 () อาจารย์

2. วุฒิการศึกษาสูงสุด

2.1 ()ปริญญาตรี

2.2 () สูงกว่าปริญญาตรี

3. ประสบการณ์การทำงาน

3.1 () น้อยกว่า 10 ปี

3.2 () 10 – 20 ปี

3.3 () มากกว่า 20 ปี

4. คณะที่สังกัด

4.1 () คณะศาสนาและปรัชญา

4.2 () คณะมนุษยศาสตร์

4.3 () คณะสังคมศาสตร์

4.4 () คณะศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถาม และเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความในระดับมาก
3	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความในระดับน้อย
1	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความในระดับน้อยที่สุด

การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร					
1. มหาวิทยาลัยจัดประชุมสัมมนา/ฝึกอบรมเป็นระยะ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรเกี่ยวกับนโยบายและแนวปฏิบัติ เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย					
2. มหาวิทยาลัยจัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับคณะกรรมการคุณภาพของมหาวิทยาลัยเพื่อสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับบุคลากรในหน่วยงาน					
3. มหาวิทยาลัยจัดสัมมนาผู้บริหารทุกระดับเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่มหาวิทยาลัยเลือกใช้					
4. ในการจัดอบรม มหาวิทยาลัยได้เลือกวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา					
5. มหาวิทยาลัยอบรมการจัดทำเอกสารการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องครบวงจร					
6. มหาวิทยาลัยสนับสนุนการส่งบุคลากรไปประชุมสัมมนา/ฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา					
7. มหาวิทยาลัยจัดทำเอกสารเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเผยแพร่ให้บุคลากร					
8. มหาวิทยาลัยจัดทำเอกสารคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น คู่มือคุณภาพ คู่มือการปฏิบัติงาน คู่มือวิธีการทำงาน เป็นต้น					

การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
9. มหาวิทยาลัยจัดทำโฮมเพจ (Home Page) เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย					
10. มหาวิทยาลัยจัดทำแถบบันทึกเสียง ซีดี เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเผยแพร่แก่ผู้สนใจ					
ด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ					
11. มหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนงานการประกันคุณภาพการศึกษา					
12. มหาวิทยาลัยจัดตั้งศูนย์ประสานงานการประกันคุณภาพการศึกษา					
13. มหาวิทยาลัยใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่บุคลากรทุกฝ่ายของมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการพัฒนาและยอมรับ					
14. มหาวิทยาลัยใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่พัฒนาขึ้น โดยได้คำนึงถึงความเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านพระพุทธศาสนา					
15. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่พัฒนาขึ้น ได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดในการกำกับดูแลงานวิชาการ					
16. มหาวิทยาลัยสร้างกลไกการควบคุมคุณภาพภายในโดยยึดปรัชญา ปณิธานของมหาวิทยาลัย รวมทั้งองค์ประกอบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ					
17. การพัฒนาองค์ประกอบการประกันคุณภาพทั้งองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยสะท้อนถึงโครงสร้างการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย					
18. ในการดำเนินการควบคุมคุณภาพ มหาวิทยาลัยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ขั้นสูง และเงื่อนไขเวลาของการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน					
19. มหาวิทยาลัยจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพโดยได้ระดมความคิดเห็นของบุคลากรจากทุกหน่วยงาน					
20. มหาวิทยาลัยกำหนดให้วิทยาเขต วิทยาลัย คณะ/หน่วยงาน รายงานผลการดำเนินการประกันคุณภาพตามกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย					
21. หน่วยงาน/คณะกรรมการระดับหน่วยงานได้ทำหน้าที่และดำเนินตามนโยบายและแนวปฏิบัติการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัย					

การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพ					
22. มหาวิทยาลัยกำหนดดัชนีประกันคุณภาพตามองค์ประกอบการประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา					
23. จำนวนดัชนีที่ใช้มีปริมาณที่สามารถสะท้อนภาพรวมการดำเนินงานด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย วิทยาเขต วิทยาลัย คณะ/หน่วยงาน ได้อย่างครบถ้วน					
24. มหาวิทยาลัยพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพโดยได้ตระหนักถึงเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ					
25. มหาวิทยาลัยพัฒนาดัชนีหลักให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก					
26. มหาวิทยาลัยกำหนดดัชนีประกันที่เป็นการมีส่วนร่วมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก					
27. มหาวิทยาลัยจัดทำดัชนีประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยยึดหลักความครอบคลุมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ อย่างทั่วถึง					
28. ดัชนีประกันคุณภาพที่มหาวิทยาลัยจัดทำขึ้นสามารถวัดประสิทธิภาพการดำเนินการประกันคุณภาพด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยได้					
29. ดัชนีเชิงปริมาณที่มหาวิทยาลัยใช้ สามารถตั้งเป้าหมายเปรียบเทียบและประมวลผลได้					
30. บุคลากรทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการกำหนดดัชนีและเกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพภายใน รวมทั้งเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายใน					
31. มหาวิทยาลัยดำเนินการปรับปรุงดัชนีประกันคุณภาพให้มีความชัดเจน และตรงตามเป้าหมายอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ					
ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ					
32. มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณเพื่อการลงทุนในการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบข้อมูลสารสนเทศของมหาวิทยาลัย					

การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
33. มหาวิทยาลัยกำหนดให้ทุกหน่วยงานจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบเพื่อการเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกได้อย่างสะดวก					
34. ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงานวางแผนจัดทำระบบสารสนเทศของหน่วยงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจแก่ผู้บริหารทุกระดับและใช้เป็นแหล่งอ้างอิงการดำเนินงานของหน่วยงานได้					
35. ระบบฐานข้อมูลของทุกหน่วยงานมีความยืดหยุ่นคล่องตัว					
36. มีผู้รับผิดชอบในการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา					
37. มหาวิทยาลัยพัฒนาระบบเครือข่ายของฐานข้อมูลกลางและระบบรายงานเพื่อรับส่งและเป็นฐานข้อมูลป้อนกลับระหว่างสาขาวิชา/สำนัก/สถาบัน/ศูนย์อย่างต่อเนื่อง					
38. มหาวิทยาลัยจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพไว้อย่างเป็นระบบ					
39. ฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง (Self Study Report : SSR) และรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR)					
40. มหาวิทยาลัยจัดประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นจากบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา					
41. มหาวิทยาลัยกำหนดให้ทุกหน่วยงานภายในแต่งตั้งกรรมการจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง					
42. มหาวิทยาลัยจัดให้มีการบรรยาย/ฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา					
43. มหาวิทยาลัยจัดทำรายงานการศึกษาตนเองตามแนวทางในคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
42. มหาวิทยาลัยจัดให้มีการบรรยาย/ฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา					
43. มหาวิทยาลัยจัดทำรายงานการศึกษาตนเองตามแนวทางในคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					

การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
44. บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง ระดับหน่วยงานภายใน ตั้งแต่เริ่มต้นกำหนดวัตถุประสงค์และ ขอข่วยการศึกษาจนถึงการเขียนรายงาน					
ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน					
45. มหาวิทยาลัยจัดฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพภายใน					
46. มหาวิทยาลัยประกาศรายชื่อขึ้นทะเบียนผู้ตรวจสอบคุณภาพ ภายในให้บุคลากรได้ทราบ					
47. มหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ภายในระดับหน่วยงานทุกหน่วยงาน					
48. คณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพภายในที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้งขึ้นมี คุณสมบัติของการเป็นผู้ตรวจสอบอย่างเหมาะสม คือ ผ่านหลักสูตร การอบรมผู้ประเมินคุณภาพการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ที่จะไปตรวจสอบ					
49. คณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพภายในระดับมหาวิทยาลัย และระดับหน่วยงานมีจำนวนเหมาะสม					
50. ในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัย กำหนดให้มีการวิเคราะห์รายงานการศึกษาตนเอง รวมทั้ง เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง					
51. มหาวิทยาลัยจัดส่งเอกสารหลักฐานรายงานการศึกษาตนเอง (Self Study Report : SSR) ของหน่วยงานให้คณะกรรมการตรวจสอบ ภายในอ่านล่วงหน้าก่อนอย่างน้อย 2 สัปดาห์					
52. มหาวิทยาลัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งรายบุคคลและระดับสาขาวิชา/ สำนัก/สถาบัน/ศูนย์ อย่างเป็นระบบก่อนเป็นเวลา 1 – 2 ปี					
53. มหาวิทยาลัยดำเนินการจัดทำแผนการตรวจสอบคุณภาพ ภายในและดำเนินการตามแผนทุกขั้นตอน					

การดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการประเมินคุณภาพภายใน					
54. เกณฑ์คุณสมบัติเฉพาะของผู้ประเมินคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัยโดยเป็นผู้มีประสบการณ์สอน/การทำงานภายในมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือเป็นผู้บริหาร หรือเป็นบุคลากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่ประเมิน รวมทั้งผ่านหลักสูตรการอบรมประเมินคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสม					
55. ผู้ประเมินภายในของมหาวิทยาลัยมีจรรยาบรรณไม่แสวงหาผลประโยชน์จากการประเมินและการตรวจเยี่ยม					
56. คณะผู้ประเมินคุณภาพของมหาวิทยาลัยมีการจัดทำตารางแผนงานการตรวจเยี่ยมเป็นลายลักษณ์อักษร และแจ้งให้หน่วยงานที่จะถูกประเมินทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน					
57. มหาวิทยาลัยจัดประชุมทำความเข้าใจกับหน่วยงานเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประเมินและสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ประเมิน ผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงาน					
58. มหาวิทยาลัยจัดให้มีการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับ ปรัชญา ทัศนคติ วัตถุประสงค์ และแผนการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการประเมินการบริหารจัดการของผู้บริหาร					
59. มหาวิทยาลัยตรวจสอบเอกสารเพิ่มเติมอย่างละเอียดทั้งจากเอกสารองค์ประกอบคุณภาพการศึกษา และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
60. มหาวิทยาลัยจัดให้มีการสัมภาษณ์ คณาจารย์ นักศึกษา เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม					
61. มหาวิทยาลัยจัดทำฐานข้อมูลและเครือข่าย เพื่อให้ผู้ประเมินสามารถตรวจสอบและศึกษาได้					
62. มหาวิทยาลัยเตรียมความพร้อมสถานที่ และคอมพิวเตอร์พร้อมทั้งอุปกรณ์ต่อเชื่อมที่มีคุณภาพพร้อมใช้งานได้อย่างสะดวก					
63. มหาวิทยาลัยจัดประชุมสัมมนาเพื่อชี้แจงแนวทางและขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินคุณภาพแก่บุคลากร					
64. มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้บุคลากรของหน่วยงานที่รับการประเมินได้ร่วมรับฟัง อภิปรายซักถาม และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ท่านมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีปัญหาอุปสรรคอะไร และมีข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ต่อไปนี้อย่างไร

1. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร

ปัญหาอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

2. ด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ

ปัญหาอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

3. ด้านการพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพ

ปัญหาอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

4. ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ

ปัญหาอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

5. ด้านการตรวจสอบคุณภาพ

ปัญหาอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

6. ด้านการประเมินคุณภาพภายใน

ปัญหาอุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

ค่าความเชื่อมั่น และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

1. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .98
2. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม

ข้อ	ด้านการการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร	ข้อ	ด้านการพัฒนาระบบและกลไกในการควบคุมภาพ
1	4.88	11	2.41
2	4.81	12	3.77
3	4.70	13	1.88
4	3.95	14	3.34
5	2.76	15	2.77
6	5.32	16	2.73
7	5.74	17	1.91
8	3.76	18	1.88
9	5.19	19	1.97
10	4.46	20	2.28
		21	4.02

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

1. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม

ข้อ	ด้านการพัฒนาดัชนีประกันคุณภาพ	ข้อ	ด้านการจัดทำฐานข้อมูลประกันคุณภาพ
22	2.99	32	2.73
23	1.86	33	3.39
24	1.98	34	5.17
25	1.95	35	3.87
26	2.30	36	5.13
27	2.64	37	3.23
28	3.04	38	3.78
29	2.75	39	4.11
30	2.53	40	3.10
31	4.18	41	2.80
		42	5.15
		43	3.39
		44	2.22

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

1. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม

ข้อ	ด้านการตรวจสอบคุณภาพภายใน	ข้อ	ด้านการประเมินคุณภาพภายใน
45	1.85	54	2.71
46	3.70	55	2.41
47	5.61	56	3.33
48	3.75	57	3.50
49	4.85	58	3.68
50	3.21	59	3.98
51	1.90	60	3.34
52	1.77	61	3.51
53	3.66	62	1.90
		63	2.81
		64	2.58

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นายไพสันต์ ศรีแปง
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 19 มกราคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
สถานที่อยู่ในปัจจุบัน	24 หมู่ที่ 10 ถ. เชียงใหม่ – ฮอด ต. บ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	พุทธศาสตรบัณฑิต วิชาเอกปรัชญา(เกียรตินิยม) จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2550	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ